

ОСИГУРАЊИКА

ГЛАС

ГОДИНА ХLI • БРОЈ 4 • БЕОГРАД, 28. ФЕБРУАР 2010. • ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО • БЕСПЛАТАН ПРИМЕРАК

Имовина Фонда ПИО
– бање и РХ центри
**УЛАГАЊА
ГЕНЕРАЦИЈА
ЗАПОСЛЕНИХ**

Закон о
равноправности полова
**ЈЕДНАКЕ
МОГУЋНОСТИ
ЗА СВЕ**

ГОВОРНИ АУТОМАТ

0700/017-017

ПО ЦЕНИ ЛОКАЛНОГ
ПОЗИВА

011/30-60-680
0 – 24h

ДИРЕКТОР:

Слободан Здравковић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:

Милена Јовановић

РЕДАКЦИЈА:Булевар уметности бр. 10,
11070 Београд,
e-mail: glasosiguranika@pio.rs**СЕКРЕТАРИЈАТ:**011/2017-437
факс: 2017-418**РЕДАКЦИЈА ЗА ВОЈВОДИНУ:**Житни трг бр. 3,
21000 Нови Сад,**ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:**Ика Митровић,
021/487-7789,
факс: 021/6624-359,
e-mail: ika.mitrovic@piovoj.rs**ШТАМПА:**

Д.О.О. Комазец, Инђија

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2017-438

Рукописи и фотографије се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glas-osiguranika

Реч уредника

Међународни дан жена прича је о обичним женама које су стварале историју, стоји у тексту Организације Уједињених нација који говори о генези празновања Осмог марта. Пре више од сто година жене у Чикагу и Њујорку марширале су за своја људска права, тражећи краће радно време и боље плате, право гласа, економску сигурност, равноправност. Лучоноша овог покрета, Клара Цеткин, била је страстан борац против двоструког морала, верујући да жене морају имати право на приватне и личне одлуке.

Залагања Кларе Цеткин одавно су ушла у законе већине земаља, али у пракси можемо видети да су се односи међу половима веома мало променили, без наговештаја да ће се ситуација и у будућности суштински поправити. Дакле, упркос општем напретку друштва и културе очигледно је да права жена заостају у развоју, а прави проблем се своди на то јесу ли жене и мушкарци равноправни не само по закону, већ и по природи.

Слично вероватно размишљају и многе жене које су престале да у свом празнику препознају не само његове изворне, већ и било какве вредности. Јер, тај један дан, као сурогат за искрену и праву пажњу, привидно би требало да исправи све неправде и да надокнади не-

достатак поштовања и једнаких прилика током читаве године, а банализација његове прославе обесмислила је сваку позитивну идеју.

Они циничнији рећи ће да су жене схватиле да и немају разлога за славље јер им ова социјална тековина, осим једнаког радног времена, није обавезно донела и достојан посао и пристојан живот, те се због исцрпљујућег темпа често боре с фрустрацијама и осећањем губитка идентитета. Жене су добиле многе нове обавезе а нису ослобођене ниједне старе јер наше друштво чврсто чува свој патријархални образац. Формално имају могућност да се пењу лествицама каријере али су у стварном животу често дискриминисане. И сама чињеница да се о овом проблему говори као о женском питању показује порицање да се заправо ради о друштвеном питању.

Управо због тога Осми март треба славити и даље јер он није дан жена у смислу пола, већ празник свих оних који мисле да је равноправност нормална, и да природна улога жене, њена функција мајке, није и њена једина друштвена функција. Он је, уједно, и прилика да се подсетимо некадашње борбе других јер нам ништа мање храбрости није потребно ни данас за наш свакодневни живот.

М. Јовановић*Поштовани читаоци,*

Вашиим и нашим мамама, супругама, ћеркама, бакама, сестрама и свим осталим женама честитамо сваки дан који успеју да проведу срећне и задовољне собом и својом околином, а наравно, и Осми март.

Редакција Гласа осигураника

ЗАВРШЕНА ПОСЕТА МИСИЈЕ ММФ СРБИЈИ

Постигнут начелни договор

Високи представник ММФ-а истакао да је договор о трећој ревизији стендбај аранжмана постигнут и то ће Србији омогућити да повуче 350 милиона евра зајма, који је намењен подршци девизним резервама

Србија и мисија Међународног монетарног фонда постигли су договор о трећој ревизији кредитног стендбај аранжмана, што ће омогућити повлачење треће рате кредита од 350 милиона евра. Договорено је да плате и пензије буду замрзнуте у првој половини године, али је остављен простор за разговоре о одмрзавању зарада у другој половини године уколико се привреда буде брже опорављала. Најављено је да ће се о томе детаљно разговарати у мају, приликом следеће посете мисије ММФ-а.

Одбор ММФ-а ће крајем марта разматрати извештај мисије ММФ-а, после двонедељних разговора који су вођени у Београду од 9. до 23. фебруара. Процена ММФ-а је да ће у Србији раст БДП-а у овој и наредној години бити два, односно три процента, а очекује се пад инфлације. У оквиру редовних годишњих консултација, које су се обављале истовремено са ревизијом стендбај аранжмана од 2,9 милијарди евра, анализирана је и средњорочна стратегија економске политике Србије. Србија је до сада повукла две рате кредита у укупној вредности 1,12 милијарди евра.

Влада је испунила све договорене критеријуме који се односе на 2009. годину: планирано је да дефицит буџета буде 134 милијарде динара, а износио је 121 милијарду динара. Текућа потрошња је уместо планираних 695 милијарди динара била мања за шест милијарди, док је лимит на комерцијална задужевања Србије био одређен на 550 милиона евра, а остварено је 100 милиона евра.

Чланови мисије ММФ-а потврдили су да је 2010. година изласка из рецесије и подigli пројекцију привредног раста Србије са 1,5 одсто на два одсто. Ако јавне инвестиције буду ефикасно усмераване, пре свега у аутопутеве, мисија

ММФ-а би приликом следеће посете поново могла да подигне процену привредног раста, саопштено је после завршетка разговора.

Са ММФ-ом је договорено да се пореска оптерећења, као што су порез на додату вредност и порез на плате, неће мењати, споразум ће, како се очекује, обезбедити стабилност за даљи опоравак српске економије и бити добар сигнал за стране инвеститоре.

Како су истакли представници власти, једна од главних тачака преговора са ММФ-ом била је и реформа пензијског система и с мисијом је договорено да њена примена почне од априла 2011. Основна идеја те рефор-

ме јесте смањење прилива нових пензионера, што се, између осталог, може постићи продужењем минималног радног стажа за жене са 35 на 38 година и подизањем минималног старосног доба за одлазак у пензију са 53 на 58 година. Договор је постигнут у начелу, а коначна одлука да ће бити донета у мају приликом следеће посете мисије.

Чланови мисије ММФ-а су истакли да Србији остаје обавеза да смањи број запослених у јавној администрацији за 10 одсто. Наглашено је да је ММФ добио уверавања да ће то бити примењено до априла, а уколико то не буде урађено кашњење ће бити главна тема састанка у мају.

Србија би повлачењем треће транше кредита од 350 милиона евра достигла 300 одсто квоте у ММФ-у, после чега се на средства те финансијске институције плаћа виша камата, па су процене да би требало урадити све да после тога не буде додатног повлачења средстава.

За 10 година колико се преговара са ММФ-ом ово је, према мишљењу наших преговарача, најбољи извештај који је о Србији сачинила ова међународна финансијска институција. Стране директне инвестиције биле су за 800 милиона долара веће од очекивања ММФ-а, а укупни пласмани банака такође су превазишли првобитне прогнозе. С друге стране, минус у државној каси био је мањи од дозвољених 4,5 одсто БДП-а и износио је 4,2 процента.

Припремила: В. А.

Кључне ставке

- Могуће повлачење треће рате кредита од 350 милиона евра
- ММФ предвиђа раст БДП-а за два одсто у 2010. и за три одсто у 2011. години
- ММФ очекује пад инфлације
- Нема промене пореза на додату вредност и пореза на плате

Признање Жилнику

Управни одбор Фонда „Тодор Манојловић“, који чине проф. др Владислава Гордић-Петковић, глумца Предраг – Мики Манојловић, театролог мр Бошко Милин, писац Владимир Арсенијевић и академски сликар Радован Живанкић, доделио је Награду за модерни уметнички сензибилитет за 2009. годину Желимиру Жилнику, редитељу из Новог Сада. Признање је додељено 17. фебруара на свечаности у Извршном већу Војводине.

Овај доајен српског ауторског филма у својој четрдесетогодишњој каријери био је редитељ и сценариста 25 играних и исто толико краткотражних филмова.

По 4.000 динара најугроженијима

Исплата прве рате једнократне помоћи од 16.000 динара најугроженијим београдским пензионерима почела је крајем фебруара. Пензионери који имају пребивалиште у Београду и чије су пензије на дан 31. децембра 2009. године биле једнаке или мање од 14.836,90 динара, примиће рату од 4.000 динара на кућну адресу.

Ово је прва рата у овој години. Добиће је 65.152 најугроженијих пензионера. За ту сврху из градског буџета је издвојено укупно 2,7 милиона динара.

За пензионере који нису добили неку од претходних рата, током марта ће бити донета одлука да им се новац враћен у Трезор достави на кућне адресе.

Завршен ФЕСТ

Од 19. до 28. фебруара, под слоганом ОХРАБРУЈЕ! у Сава центру, Дворани Културног центра Београда и у Кинотеци одржан је 38. ФЕСТ, који би, да није било две паузе током тешких деведесетих година, сада прославио четрдесети рођендан.

Фестивал је отворен пројекцијом филма „Морфијум“, редитеља Алексеја Балабанова, а на овогодишњој смотри појавило се још око 70 најбољих нових остварења из целог света, лауреата последњих фестивала у Кану, Венецији, Берлину и Торонту. Поред њих, као и ранијих година, били су заступљени и филмови младих и нових, још неафирмисаних аутора.

И ове године филмови су се представили кроз уобичајене програмске целине – „Хоризонти“, за гала пројекције, „Европа ван Европе“ за такмичарски програм, „Чињенице и слагалице“ за дуготражни документарни, „Светионик/Открића“ за филмове младих аутора и програм „ФантАзија“ за нове азијске филмове.

Брже до дијагнозе

На београдском Институту за мајку и дете почео је да ради апарат за нуклеарну магнетну резонанцу који ће омогућити лакше и брже успостављање дијагнозе за многобројне мале пацијенте који се лече у овој установи.

На овом институту, који ове године прославља 60 година рада, годишње се прегледа и лечи око 200.000 деце.

Средства за набавку овог модерног апарата вредности око 145 милиона динара обезбеђена су из буџета Србије за 2009. годину.

Изаберите живот

Тешка економска ситуација, губитак најближих, отуђеност, здравствени и други проблеми узроци су туге и депресије која неретко доводи до размишљања о самоубиству. Статистике показују да 50 до 75 одсто људи који подигну руку на себе траже помоћ месец дана пре самоубиства. Бранка Кордић, иницијатор идеје о отварању саветовалишта за превенцију суицида, подсећа да људи имају потребу да разговарају и да свако треба да је спреман да саслуша другог, јер може да му спаси живот. Број телефона 0800-201-200 отворен је од 18 до 8 сати сваким даном, а позиви су бесплатни. У саветовалишту ради троје људи који су нека врста хитне помоћи за суицидне особе.

Стипендије за студенте са инвалидитетом

Секретаријат за образовање градске управе Београда расписао је 24. фебруара конкурс за доделу 140 стипендија студентима са инвалидитетом.

Кандидати који се пријаве на конкурс морају да испуњавају одређене услове: да су држављани Републике Србије, да имају пребивалиште или боравиште у Београду, да су студенти високошколске установе чији је оснивач Република Србија, а чије је седиште у Београду, и да су први пут уписали одређену годину студија или су први пут апсолвенти у школској 2009/2010. години. Неопходно је и да поседују лекарску документацију о постојању инвалидности коју је издала релевантна државна здравствена установа.

Из градског буџета је за доделу ових стипендија издвојено 204.000 динара по кориснику, што значи да је месечни износ појединачне стипендије 17.000 динара.

Конкурс траје петнаест дана, а не односи се на запослене студенте са инвалидитетом.

Делегација ММФ-а у Крагујевцу

Чланови Радне групе за реализацију пројекта Корман поља, које су предводили Млађан Динкић, потпредседник владе и министар економије и регионалног развоја, и Верољуб Стевановић, градоначелник Крагујевца, са делегацијом ММФ-а посетили су погоне „Фијат аутомобила Србија“ и са руководством те компаније разговарали о реализацији планова и будућности фабрике.

Између осталог, том приликом је речено да ће ова фабрика извозом остваривати приход од милијарду и по евра и да је наша жеља да са ММФ-ом договоримо како да побољшамо конкурентност српског извоза уопште. Раст извоза у будућности могућ је само довођењем страних инвеститора, па отуд и посета ММФ-а Крагујевцу – да бисмо им показали да Србија има одговарајуће извозне потенцијале, уз одговарајуће повластице које ће држава обезбедити.

Иначе, у погонима „Фијат аутомобила Србија“ почели су радови у Лакирници, ускоро стижу нове униформе, а хиљаду радника је примљено у нову компанију ФАС и сада живе од свог рада, а не од субвенција државе. Према речима Ђованија де Филипписа, председника Управног одбора ФАС-а, предстоји уговарање послова на реконструкцији фабрике, у шта ће бити уложено 150 милиона евра, а креће и набавка нове опреме која треба да се инсталира, тако да су припреме за производњу новог модела у пуном јеку.

Прва прилика

У оквиру конкурса НСЗ о запошљавању 16.000 младих до 30 година кроз програм „Прва шанса“, Зајечарски округ је добио квоту од 228 приправника, од чега је највише места (160), предвиђено за свршене средњошколце. Приправници са средњом школом примаће месечну накнаду од 16.000, са вишом 18.000 а са факултетом 20.000 динара. Лане је захваљујући овом програму са овог подручја приправнички стаж обавило 195 младих људи у Зајечару, Књажевцу, Бољевцу и Сокобањи. Конкурс је отворен до краја марта

Скупљи живот у јануару

Цене на мало робе и услуга у Србији у јануару 2010. године у односу на децембар 2009. биле су у просеку више за 0,5 одсто. Потрошачке цене у јануару 2010, у односу на исти месец 2009. године повећане су за 4,8 одсто. Цене на мало у 2009. години у просеку су биле више за 8,4 одсто у односу на претходну годину.

Посматрано по главним групама производа и услуга, у јануару 2010. године, у односу на претходни месец, највећи раст цена забележили су алкохолна пића и дуван (7,6 одсто), образовање (2,0 одсто), затим услуге у ресторанима и хотелима (1,3 одсто), док су храна и безалкохолна пића појевтинили за 0,5 одсто. Цене осталих производа и услуга нису се битније мењале.

Трошкови живота у Републици Србији у јануару 2010. године у односу на претходни месец у просеку су били виши за 0,6 одсто. У јануару 2010. у односу на исти месец 2009. године трошкови живота су повећани за 4,8 одсто. Трошкови живота у 2009. години у просеку су повећани за 8,6 процената у односу на просек претходне године.

Исплата пензија

Исплата другог дела јануарског чека пензионерима из категорије запослених почела је 23. фебруара.

Бившим пољопривредницима други део за јануар исплаћује се од 19. фебруара, док су пензионисаним војним лицима припадности за други део јануара исплаћене 22. фебруара.

Сва Нушићева лица

У суботичком Градском музеју 18. фебруара отворена је изложба Музеја града Београда „Сва Нушићева лица“. Аутор изложбе је Татјана Корићанац, кустос Музеја града Београда. Изложбу ће пратити предавања и представе, посвећене овом увек актуелном српском писцу. Нушићева дела се од 1909. године преводе и на мађарски језик. У току изложбе, која ће бити отворена месец дана, одржаће се и књижевне вечери, а на једној од њих о Нушићу ће 9. марта говорити професор др Љиљана Пешикан са Новосадског универзитета. Значајно је да се у поставци налази легат Бранислава Нушића који је од 1959. године у власништву Музеја града Београда захваљујући поклону Нушићеве ћерке Гите Нушић Предић. Сарадња Музеја града Београда и Градског музеја из Суботице траје већ две деценије. Ово је друга изложба посвећена Браниславу Нушићу, прва је одржана 1990. године.

ИМОВИНА ФОНДА ПИО – БАЊЕ И РХ ЦЕНТРИ

Улагање генерација запослених

Пре 40 година почела је градња првих 28 рехабилитационих центара, који су посебним законом преименовани у специјалне болнице чије је финансирање у потпуности обезбедио пензијски фонд Србије

Познато је да је Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање покренуо низ активности у циљу систематизовања, класификовања и очувања своје имовине. Разлог за то је што готово да нема бање и природног лечилишта у Србији у коме Фонд ПИО није учествовао у изградњи најмање једног објекта рехабилитационих завода, односно специјалних болница, како се сада зову.

Данас, међутим, постоји бојазан да ови објекти пређу у приватно власништво у поступку приватизације, чиме би престала њихова првобитна намена и циљ. Министарство економије жели да се што пре одреди које ће од ових непокретности бити приватизоване, али то није могуће учинити док се не утврди **титулар, односно стварни власник**. На основу комплетираних документације о улагањима Фонда ПИО у изградњу многобројних објеката ове намене, Фонд је покренуо судске поступке за утврђивање права својине над свим објектима у РХ центрима.

Више пута је помињано да су правни претходници Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, на основу Програма о стварању

материјалне основе за превенцију инвалидности и рехабилитацију радника, 1970. године почели изградњу оваквих објеката. Направљени су план и мрежа, базирани на Програму, и пре 40 година приступило се градњи **28 РХ центара**, чије је финансирање у потпуности обезбедио Фонд. Акције покренуте у циљу утврђивања статуса своје имовине документује и податак да је питање власништва Фонда ПИО много шире од права својине над специјалним болницама, с обзиром на то да је Фонд, својим средствима, потпуно или делимично, изградио више од **225 здравствених установа** широм Србије и обезбедио новац за изградњу и опремање **десетина заштитних радионица за запошљавање инвалида рада, као и специјалних школа за инвалидну децу**.

Фонд ПИО је финансирао и изградњу хала, постројења диспанзера рада, смештај-

них капацитета, и комплетну реконструкцију и изградњу водовodne и канализационе мреже. Рехабилитациони центри који су грађени искључиво средствима Фонда за пензијско и инвалидско осигурање су: **„Жубор“** у Куршумлијској бањи, **„Меркур“** у Врњачкој Бањи, **„Чигота“** на Златибору и РХ центри **Златар, Бања Ковиљача, Рибарска бања, „Гејзир“** у Сијаринској бањи, **Нови Пазар, Ивањица, Сокобања, Брезовица, „Мирослав Зотовић“** у Београду, **„Агенс“** у Матарушкој бањи, **„Врело“** у Бујановачкој бањи и **„Радон“** у Нишкој бањи. Укупно има још и 22 објекта чију је изградњу Фонд делимично финансирао, а међу њима су центри у **Врањској** и **Јошаничкој бањи**.

Покренути су судски поступци за 26 објеката у које је Фонд уложио, према данашњим вредностима, око 500 милиона евра. С обзиром на то да

је имовина саграђена новцем који је обезбеђен из доприноса и да право својине на непокретностима припада ономе ко је уложио у изградњу, у Фонду ПИО очекују да ће судски процеси бити убрзо окончани. Судови су донели привремене мере забране приватизације до окончања поступака, међутим, још нема правоснажних пресуда.

Будући да су бање ослонац регионалног развоја и велики туристички потенцијал Србије, Фонд ће настојати да се имовини, у коју су улагале генерације осигураника, сачува основна намена и да се њоме управља на начин доброг домаћина, а неће бежати ни од стратешких партнерстава, уколико буде таквих понуда. Али, да би могло да се настави даље, потребно је да се прво испоштује судска процедура, а након тога и конкретан договор надлежних у Влади Србије о томе какву намену одредити овим објектима.

Јелена Оцић

УЗ ПОМОЋ ДРЖАВЕ

Повољни кредити за пољопривреднике

Услов за позајмицу – регистровано газдинство. Карактеристике свих кредитних линија су ниже камате и одређени грејс-период

Министарство пољопривреде и Покрајински фонд за развој пољопривреде понудили су, у фебруару ове године, краткорочне и дугорочне кредите регистрованим пољопривредним газдинствима (и правним и физичким лицима) са лакшим условима отплате, да би на време могли да планирају овогодишњу производњу.

Влада Србије усвојила је Уредбу по којој поменута газдинства у Републици могу у 2010. години да користе краткорочне кредите у износу од 50.000 до 900.000 динара за куповину репроматеријала и осталих обртних средстава за привређивање. Паори који имају робне записе могу да позајме и више износе – од 1,2 до два милиона динара, у зависности од вредности робе која се залаже по том запису. Рок враћања ових кредита је до 12 месеци, без валутне клаузуле. Камата износи пет одсто и пољопривредници је плаћају заједно са главницом о року доспећа кредита.

Стојан Маринковић и Јожеф Сабо

Другом Уредбом регулисани су и услови за дугорочне кредите који могу бити одобрени у износу од 5.000 до 300.000 евра (исплаћују се у динарима по средњем курсу НБС), а отплаћују се у периоду од пет до осам година. Код ових кредита пословна банка учествује са 60 одсто одобреног новца, а Министарство даје 40 посто укупне суме. Пољопривредници ће отплаћивати и камату од пет одсто на годишњем нивоу, али само за банчина средства, док за државни део обезбеђеног новца нема камате. Постоји и грејс-период враћања кредита, од једне до три године – у зависности од производње за коју се кредит тражи.

С друге стране, Покрајински фонд за развој пољопривреде отворио је пет конкурса за кредитирање производње у регистрованим пољопривредним газдинствима Војводине са роком пријављивања од

14. фебруара до 7. марта ове године.

Кредити за набавку нових система за наводњавање, који ће се одобрити на износе до 5.000 евра, имаће приликом враћања грејс-период од девет месеци (када се не обрачунава камата) и рок отплате од 24 месеца. Отплата је у шестомесечним анuitетима.

За поменуте кредите, али веће вредности – у износу од 5.001 до 15.000 евра, одобраваће се грејс-период од годину дана, а рок отплате кредита биће 30 месеци, на исти начин као и у претходном случају. Каматна стопа за ову врсту кредита износи 1,6 одсто на годишњем нивоу, уз примену валутне клаузуле.

Кредити за набавку нових заштићених башти (пластеника, стакленика) и опреме у њима одобраваће се у износу од 1.000 до 15.000 евра са роком отплате од 36 месеци, грејс-периодом од 12 месеци (укључених у рок отплате), када се рачуна и интеркаларна камата. Кредит се враћа у пет рата са каматном стопом од 2,2 одсто на годишњем нивоу.

Кредити за подизање вишегодишњих засада винове лозе у 2010. години додељиваће се у износу од 1.000 до 10.000

евра, са роком отплате од 36 месеци и грејс-периодом у трајању од 24 месеца, током којег ће се обрачунавати интеркаларна камата. По истеку тог периода пољопривредници ће кредит враћати у седам рата. Камата на годишњем нивоу за овај облик кредитирања износиће 1,9 одсто.

Према речима Јожефа Сабоа, директора Покрајинског фонда за развој пољопривреде, и Стојана Маринковића, саветника у овом фонду, кредитираће се само набавка декларисаних и сертификованих лозних калемова и ожиљених стандардних резница, затим багрмова, као и бетонских и металних стубова и поцинковане жице.

Исти услови кредитирања предвиђени су и конкурсом за вишегодишње засаде воћа у 2010. години, а иста је и камата на годишњем нивоу. Дужи је период одложене отплате, али позајмица за засаде воћа се враћа у пет рата. Предвиђено је да се на овај начин кредитирају вишегодишњи засади јабукаста, коштичава, језграста и јагодичаства воћа.

Кредити за набавку пчелињих ројева, кошница и опреме за пчеларство у овој години биће одобравани у износима од 1.000 до 5.000 евра, са годишњом каматом од 1,9 одсто и грејс-периодом од 24 месеца, а рок отплате је 18 месеци у шестомесечним анuitетима.

Пријаве за поменутих пет конкурса могу се преузети у Покрајинском фонду за развој пољопривреде у Новом Саду, локалним општинским канцеларијама Фонда за развој АП Војводине, као и на сајту www.fondpolj.vojvodina.gov.rs и морају да се доставе, са траженом документацијом, искључиво поштом.

Мирослав Мектеровић

Поједностављена регистрација газдинстава

Министарство пољопривреде саопштило је да ће овогодишња регистрација и обнова регистрације пољопривредних газдинстава бити једноставнија – пријављиваће се само групе култура које се саде или сеју. Рок за регистрацију је 31. март 2010. године.

ОД ДЕЦЕМБРА 2009. И СРБИЈА ИМА ЗАКОН О РАВНОПРАВНОСТИ ПОЛОВА

Једнаке могућности

Одредбе Закона прецизно утврђују и право на покретање судског спора због неког од облика дискриминације, а трошкове поступка сноси суд

Неравноправност, насиље, узнемиравање, омаловажавање на послу или у кући – појмови су на чији помен се у највећем броју случајева помисли на – жене. Иако је од Кларе Цеткин и њене борбе за женску равноправ-

Жене у медијима

У медијима је, према истраживањима, такође присутан веома мали проценат вести посвећених женама: тај постотак никада не прелази 15 одсто, сем у ситуацијама када се одржавају избори или када се обележава Међународни дан жена, 8. март. У медијима се највише појављују жене које су славне личности, и то углавном спортисткиње. Жене су најприсутније у рубрикама културе, црне хронике и забаве. У црној хроници жене се махом појављују као жртве насиља, а готово их уопште нема у рубрикама политике, економије, здравства или образовања.

ност прошло сто година, вековна борба за иста права, подједнак третман и исту плату за исти посао још није завршена прича чак ни у најразвијенијем земљама света. Да то није само произвољна процена већ свакодневна појава којој се на све начине покушава стати на пут, говоре и закони о родној равноправности који у овим земљама постоје управо да би заштитили женска права. У процесу европских интеграција, чији је важан део и доношење антидискриминационих закона, и Србија је крајем прошле године, тачније 16. децембра, усвојила Закон о равноправности полова.

Родна равноправност претпоставља да у једном друштву, заједници или организацији постоје једнаке могућности за жене, мушкарце и особе другачијих родних идентитета да допринесу културном, политичком, економском и со-

цијалном напретку, као и да имају једнаке могућности да уживају све користи и добробити од напретка једне заједнице (према „Европској повељи о родној равноправности на локалном нивоу“).

– Доношењу српског закона претходио

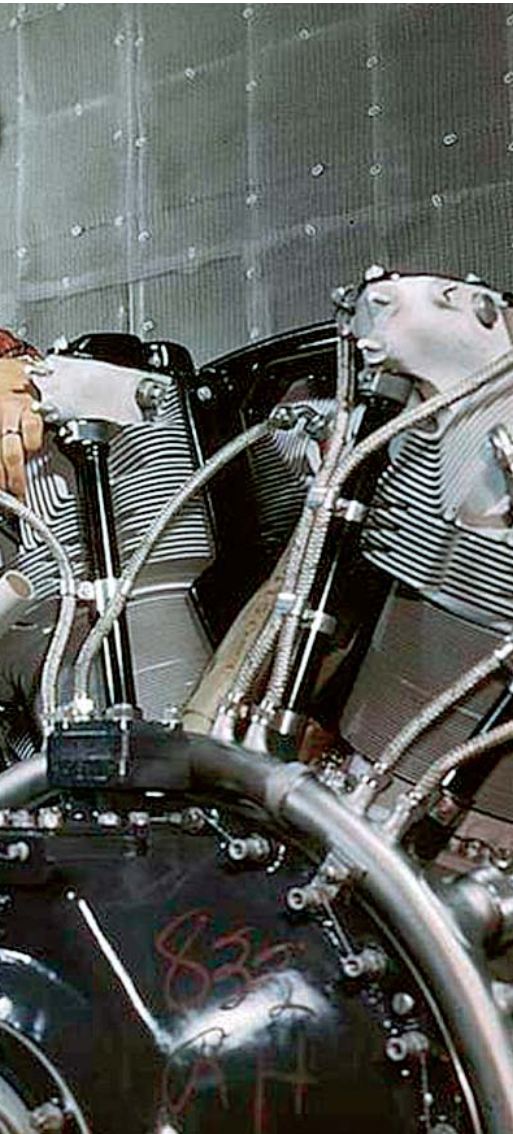
је низ активности: влада је формирала Савет за равноправност полова који је, у сарадњи са Програмом Уједињених нација за развој, током 2006. године спровео обимно истраживање у оквиру пројекта „Положај жена на тржишту рада у Срби-

Сеоске жене

Према наводима Агенције Уједињених нација за исхрану и пољопривреду, жене производе више од 50 одсто хране на планети, док једна од студија Центра за демографска истраживања казује да у Србији 1,6 милиона жена живи и привређује на селу. Све више њих се, последњих година, одлучује за „званично“ бављење пољопривредом, то јест на регистравање сопствених газдинстава. Министарство за пољопривреду извештава да је од априла 2009. године увећан број регистрованих пољопривредних домаћинстава која воде жене. Одобрен је, такође, и већи број захтева за подстицајна средства из аграрног буџета које су поднеле жене пољопривредни произвођачи и предузетнице.

И. М.

За све

Закон полази од међународних стандарда у овој области, утврђених међународним конвенцијама, посебно оних које предвиђа Конвенција о елиминисању свих облика дискриминације жена. Конкретно, овим прописима се забрањује давање предности лицима с обзиром на припадност полу приликом конкурса и избора запослених. Једноставније речено, уколико мушкарац и жена имају подједнаке квалификације за одређено

шком: припадност полу, покретање поступка због дискриминације, сексуалног узнемиравања или уцењивања.

Одредбе Закона прецизно утврђују и право на покретање судског спора због неког од облика дискриминације. Спор може да покрене сам запослени који се нађе у оваквом положају, али и синдикат у његово име. Новина која овај закон чини модерним је та што запослени када приложи све потребне аргументе о

Жене у бизнису

Према подацима Привредне коморе Србије, од око 300.000 привредних субјеката, 100.000 је привредних друштава и 220.000 предузетничких радњи. У 16 одсто тих предузећа власници или сувласници су жене, док се менаџерским пословима бави 8.000 припадница нежнијег пола. Поређење ових са сличним подацима земаља у окружењу или у Европи казује да Србија има европски просек заступљености жена у бизнису.

Кад одлучују о уласку у приватни посао жене су опрезније него мушкарци, бирају посао за који су се припремале, или онај за који нису потребна већа улагања, попут трговине и услужних делатности.

У привредним и регионалним коморама основано је 11 одбора за женско предузетништво, да би, усаглашавањем заједничких интереса и предлагањем мера за побољшање услова пословања, и економски положај предузетница био бољи. С тим у вези организују се конференције, округли столови и други видови размене информација са предузетницама из региона и успешним женама у Европи.

И. М.

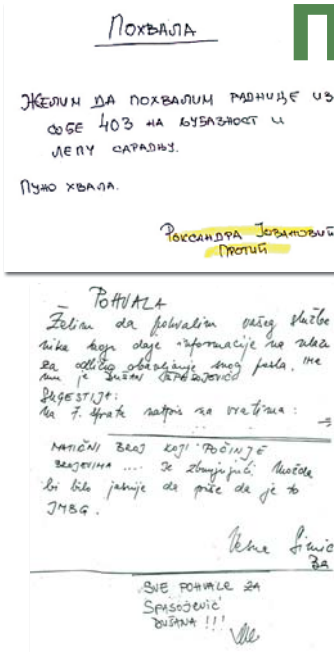
ји” – каже за наш лист Нада Давидовић, саветник у Управи за родну равноправност Министарства рада и социјалне политике. – Општи закључак указује да се положај жена од 1990. године погоршао. Тако, на пример, стопа запослености мушкараца износи 63, а жена 44 одсто. Професионални статус и структура запослених такође указују на неравноправност: од тога да је мање жена у самосталном бизнису, да су власници имовине у највећем броју случајева мушкарци, преко тога да су жене те које четири пута чешће од мушкараца напуштају посао да би бринуле о деци или другим члановима породице, па до разлике у платама од 16 одсто у корист мушкараца. Све је указивало на неопходност доношења оваквог закона – објашњава наша саговорница.

радно место, не може жена да буде одбијена јер је припадница „слабијег пола” и треба да рађа децу, што подразумева породилско одсуство, евентуална боловања док су деца мала... Законске одредбе су јасне и када се ради о заштити запосленог од узнемиравања било које врсте на послу и потпуно изричите у случају престанка радног ангажовања. Децидирано су побројани разлози због којих запослени не може да добије отказ или да буде проглашен технолошким ви-

дискриминацији у судском спору не мора да доказује да су наводи тачни, већ је тужени тај који мора да докаже да није крив, односно да оптужбе не стоје. Судске трошкове, према слову закона, не плаћа тужилац, већ они иду на терет суда. Слово закона прописује и равномерну заступљеност полова у организацијама и у процесу одлучивања тако што проценат жена не може бити мањи од 30 одсто.

Весна Анастасијевић

Пословност и љубазност

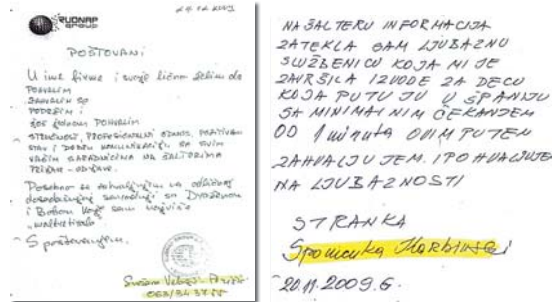

Запослени у Филијали Београд Фонда ПИО, у Немањиној улици и на Новом Београду, били су пријатно изненађени када су недавно отворили своје сандучиће за пошту, тј. за утиске, запажања и сугестије грађана. Није би-

ло ниједне притужбе странака везане за рад и делатност филијале, а похвале су биле многобројне. Навешћемо само неке од њих: „Хтео бих да вас похвалим на одлично организованом раду. Буквално за десет минута сам завршио посао и добио потребна обавештења и документацију“;

„Желим да изразим захвалност радницима ПИО фонда на Новом Београду на изузетно професионалном односу и људском понашању у току мог поступка пензионисања“, и слично. Било је и добронамерних сугестија, углавном везаних за хигијену и недовољно места за седење.

Надамо са да ће оваквих похвала бити и убудуће, на наше задовољство и на задовољство корисника наших услуга.

КОНКУРСИ НАЦИОНАЛНЕ СЛУЖБЕ ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ

Запошљавање и samozapošljavanje Рома

Национална служба за запошљавање наменила је незапосленима ромске националности субвенције за samozapošljavanje, а послодавцима средства за отварање до 20 нових радних места ради запошљавања Рома.

Незапослени ромске националности могу да остваре право на субвенцију у једнократном износу од 160.000 динара ради обављања новорегистроване делатности. Услов за конкурсисање је завршена инструктивна обука за samozapošljavanje преко НСЗ или друге одговарајуће институције. Корисници суб-

венције морају регистровану делатност да обављају најмање годину дана, као и да уплаћују доприносе за обавезно социјално осигурање.

Приватни послодавци који запосле Роме добијају једнократну помоћ од 160.000 динара за свако новоотворено радно место. Корисници средстава поменута радна места не смеју да укину најмање две године и такође морају редовно да уплаћују доприносе за обавезно социјално осигурање.

Конкурси су отворени 17. фебруара и трајаће до 30. априла ове године. **М. М.**

И ове године јавни радови

Објављивањем Конкурса за спровођење јавних радова Национална служба за запошљавање пружила је могућност органима територијалне аутономије, јединицама локалне самоуправе, јавним установама и предузећима, као и привредним друштвима, предузетницима и удружењима грађана да и ове године учествују у организовању јавних радова у Србији. Конкурс је објављен 10. фебруара, а пријаве могу да се подносе у надлежној филијали НСЗ у року од 30 дана од дана објављивања.

Предност ће имати послодавци који обезбеђују запошљавање лица која теже долазе до посла, особа у стању социјалне потребе и корисника материјалног обезбеђења, као и реализација радова у неразвијеним општинама. Национална служба ће обављати селекцију незапослених које ће извођач јавног рада запослити. Јавни радови могу да трају максимално шест месеци, и изводиће се у области социјалних, хуманитарних и културних делатности, обнављању и одржавању инфраструктуре и заштити животне средине и природе. **М. М.**

ПОМОЋ ПОКРАЈИНСКЕ ВЛАДЕ Нови Бечеј: посао за 23 радника

Приватно предузеће ДОО „ПРО МЕС“ из Новог Бечеја отворило је у фебруару, уз помоћ 23 милиона динара које су добили из покрајинског буџета, нови погон за производњу месних прерађевина по европским стандардима. Део ове суме, око шест милиона динара, донација је Владе Војводине за исплату зарада за 23 новозапослена радника. Очекује се да ће се у овом погону, кроз разне видове кооперације, обезбедити посао за још око 150 радника.

Нови објекат заузима површину од 2.000 квадратних метара и снабдевен је најсавременијом опремом за производњу месних прерађевина, као и коморама и хладња-

чама за зрење и чување месних производа. Обим прераде је око 45.000 свиња годишње. Планирано је да се, поред пласмана производа на домаћем тржишту, покрене и извоз у земље региона, па се очекује укупан годишњи приход од 350 милиона динара.

М. М.

СТАЖ У БИВШИМ РЕПУБЛИКАМА СФРЈ

Припрема за пензију

Препорука је да се пре предаје докумената за пензију поднесе захтев за утврђивање стажа у иностранству, јер се он не доказује на основу листинга већ уз званичну потврду надлежног ино-фонда по правилима међународног споразума

Често се будући пензионери излажу непотребним трошковима путовања да би прибавили листинг о стажу оствареном у некој од бивших република СФРЈ, сматрајући да ће на тај начин убрзати поступак доношења решења о пензији. Међутим, поступак по међународним споразумима одвија се по знатно сложенијој процедури која, поред осталог, подразумева и службену размену међународних образаца, а стаж осигурања из друге државе не доказује се из листинга већ из званичне потврде надлежног иностраног фонда, на обрасцу 205.

Због тога је корисно да грађани који живе и раде у Србији, а нису још остварили услов за пензију, поднесу надлежној домаћој филијали захтев за утврђивање стажа у иностранству. Та филијала ће без одлагања уз одговарајућу документацију и обрасце проследити захтев надлежном иностраном фонду. Фондови суседних земаља званичну потврду о признатом стажу често шаљу у форми обавештења на адресу подносиоца захтева, али и домаћи фонд не пропушта своју обавезу да обавести странку о томе колико је стажа признала надлежна филијала из друге републике. Уколико је, дакле, признати стаж приказан на обрасцу 205, када дође време за пензију, домаћи фонд ће на основу тог обрасца нормално спровести поступак за признавање права на сразмерни део пензије у складу са одредбама конвенције.

Међутим, у пракси се дешава да осигураник већ испуњава услов за пензију и раскида радни однос, а да је његов захтев за утврђивање стажа, поднет пре, рецимо, годину дана или више, још без одговора. У том случају не треба одуговлачити са подношењем захтева за признавање права на пензију по конвенцији. Иначе, на инсистирање странака готово свакодневно из ино-рока наручују се „обојени“ предмети (по конвенцијама), да би се непосредним увидом у списе предмета

странке увериле да ли је и када домаћа филијала одрадила свој део посла у складу са одредбама споразума.

Без обзира на то што велики број странака при обраћању правној помоћи често тврди да, рецимо, фонд БиХ, Хрватске, Црне Горе или Македоније наводно ишчекује „да им Београд само пошаље“ решење, одштетни захтев или неки тражени документ, досадашње искуство странака које су затражиле увид у списе предмета говори да се ипак ради о заблуди, погрешној информацији или слободним интерпретацијама појединаца. У прилог томе иде свакако и врло приметан број такозваних ургенција или пожурница, путем којих наше филијале на инсистирање странака поново потражују од фондова суседних држава оно што је већ тражено месецима раније. Иако та ургенција свакако није обавезујућег карактера за страни фонд, већ је пре израз слободније билатералне сарадње и поштовања воље и интереса осигураника, она често и уроди плодом, па се

у у таквим ситуацијама – кад дуже изостане одговор, ургенција може поднети као и сваки други захтев на пријемним шалтерима.

Одговор из суседних република понекад непријатно изненади подносиоце захтева за утврђивање стажа. То је случај када инострани орган осигурања не призна сав стаж већ само део који је остварен на његовој територији. Када се то деси незадовољне странке долазе са захтевом да филијала из Србије одмах реагује, уложи примедбу и захтева од ино-фонда да се осигураник призна стаж по радној књижици. Већина заправо очекује да домаћи фонд преузме улогу пуномоћника и да захтева од иностраног фонда да им призна стаж који је остварен на туђој територији, а тако нешто, наравно, није могуће. Домаћи фонд може само проверити да ли је инострани орган евентуално погрешно приказао стаж на обрасцу 205 или није правилно раздвојио периоде осигурања и слично, па у том случају има основа да једним службеним дописом интервенише, односно потражи исправку обрасца 205.

Странка, према томе, може сама да захтева од иностраног органа нову проверу признатог, односно непризнатог стажа и уколико има ваљане доказе о уплаћеним доприносима треба да их достави путем поште или непосредно фонду друге државе. С обзиром на сложеност поступка по конвенцијама, постоји читав низ спорних ситуација и питања која се свакодневно постављају, а на које ћемо се осврнути у једном од наредних бројева.

С. Марсенић

СИНДИКАТ НА ПУТУ КА ЕВРОПСКИМ ИНТЕГРАЦИЈАМА

Социјални дијалог – формула за решавање проблема

Наши синдикати очекују од колега из ЕУ и новчану помоћ за своје пројекте

Грански Самостални синдикат пољопривреде, прехранбене, дуванске индустрије и водопривреде Војводине оправдао је оцену Љубисава Орбовића, председника Самосталног синдиката Србије, да је он „перјаница“ њихове организације. Оваква оцена изречена је на Изборној скупштини одржаној у Новом

Харолд Виденхофер

Саду, којој је присуствовао изузетно велики број гостију из земље и иностранства, са којима ова синдикална организација већ дуго негује успешне партнерске односе. Између осталих, седници су присуствовали: Харолд Виденхофер, генерални секретар Европске асоцијације синдиката пољопривреде, прехране и туризма (EFFAT), Роланд Фајт, директор Канцеларије у Београду Фондације „Фридрих Еберт“, представници синдиката пољопривреде из Шведске, Украјине и свих бивших југословенских република, затим Мирослав Васин, покрајински секретар за рад, запошљавање и равноправност полова и други.

Пошто је процес глобализације планетарни проблем, и синдикати настоје да се што тешње повезују на интернационалном плану како би „доскочили“ све моћнијим мултинационалним компанијама приликом заштите радних и социјалних права. Синдикалне централе у развијеним земљама ЕУ већ имају искуства у преговарању са власницима крупног капитала који послужу у више држава, и знају који закони европске заједнице морају да се поштују и ван граница ЕУ. Овакво међународно повезивање омогућује нашим синдикатима да у преговорима са пословодствима таквих компанија у Србији користе знања и искуства колега из иностранства. Према речима Јелене Чешљевић, досадашње председнице Покрајинског синдиката пољопривреде, овај синдикат жели и да, учлањењем у асоцијацију EFFAT, која окупља 130 синдикалних организација са 2,6 милиона чланова широм Европе, дође до новчаних средстава за спровођење својих, или заједничких пројеката.

Харолд Виденхофер одобрава ова настојања:

– Са федерацијом EFFAT тесно сарађују сви национални синдикати из ове гране, и ми очекујемо да и са синдикатом из Србије успоставимо добру

сарадњу, јер смо јаки само кад говоримо једним гласом. Мислим да се процес европских интеграција неће завршити док Србија не постане члан ЕУ – ако грађани Србије то желе, а на том путу имаће пуну подршку европских синдиката. Синдикати су свуда једна од најважнијих снага грађанског друштва, али и владе морају да их подрже и да се побрину за услове у којима синдикати могу да од-

несавесним пословањем. Мирослав Васин је најцеловитије описао ову проблематику:

– И поред добрих почетних корака, нажалост, никако не успевамо да направимо суштински помак ка квалитетном социјалном дијалогу јер нам недостаје значајан партнер – послодавци. Мислим пре свега на несавесне послодавце који нису чланови Уније послодавца и на које нико не може да утиче у преговорима.

По речима Васина, држава својим мерама засад делује само према онима који се огреше о закон или о потписане уговоре – кроз поништење приватизације.

– Тамо где је то потребно одузима се и нелегално стечена имовина. Знамо да је, углавном, имовина тих друштвених предузећа већ опустошена, па је тешко без нових улагања поново покренути процес рада у њима. Међутим, ова акција неће стати, а

Први испит – Закон о ПИО

Према речима Љубисава Орбовића, први „степеник“ који његов синдикат треба да прескочи у овогодишњој активности јесте доношење новог Закона о ПИО у Скупштини Србије.

Синдикат ће поштовати став свога већа када се ради о предлогу новог Закона о ПИО.

– Промена начина израчунавања општег бода највише би погодила будуће пензионере, а не слажемо се ни са предлогом о усклађивању пензија. Потрудићемо се да убедимо власт да се тај део Закона не мења на штету садашњих и будућих пензионера – рекао је Орбовић у Новом Саду.

играју своју јавну улогу. Јако социјално партнерство је део законодавства ЕУ, те је за улазак у Унију битно и како се Влада Србије односи према синдикатима и социјалном дијалогу у својој земљи – поручио је Виденхофер.

Нажалост, социјални дијалог у Србији је данас на „ниским грананама“, најчешће због проблема проузрокованих неуспелим приватизацијама и

сарадња са репрезентативним синдикатима нема алтернативу – каже Мирослав Васин.

На Изборној скупштини за новог председника Самосталног синдиката пољопривреде, прехранбене, дуванске индустрије и водопривреде Војводине изабран је Миодраг Брадоњић, који је обећао више рада на терену и модерније синдикално деловање.

Мирослав Мектеровић

ЗАКОН О ПРОФЕСИОНАЛНОЈ ОРИЈЕНТАЦИЈИ И ЗАПОШЉАВАЊУ ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ

Законом до равноправности

У процесу европских интеграција и усклађивања законодавства са законима ЕУ усвојен је и Закон о професионалној оријентацији и запошљавању особа са инвалидитетом. Циљ Закона је да допринесе већој економској самосталности, повећању запослености, дизању стандарда и побољшању услова за друштвене интеграције особа са инвалидитетом (ОСИ).

Закон је отворио низ питања и проблема. Многе институције редовног школовања нису доступне особама са инвалидитетом, којих је мало са високим образовањем, па морају да се уклопе у ограничен избор занимања која нуде специјалне школе. Према подацима Министарства економије и регионалног развоја, особа са инвалидитетом је више од 800.000, а само око 21.000 је запослено. Подаци из НСЗ говоре да их је мали број укључен у тржиште рада. Евиденти-

рано је тек око 25.000 оних без посла, а стопа незапослености је 74,5 одсто. Према образовној структури, 50 одсто има основну школу или је без ње, 10 одсто је завршило школе за ученике са посебним потребама, а тек седам одсто има високо образовање.

Закон посебно утврђује обавезу послодавца колико особа са инвалидитетом мора да има у радном односу. Прописано је и плаћање пенала за неизвршавање ове обавезе, у висини троструког износа минималне зараде. Проблем настаје кад послодавци због специфичности својих делатности не могу да на тржишту рада нађу, а самим тим ни да запосле, одговарајући број особа са инвалидитетом.

Иако се почетак потпуне примене закона ближи, још нису усвојена сва општа акта. Правилник о ближем начину и критеријумима за професионалну рехабилитацију и процену радне способно-

сти још није усвојен, а без њега није могуће утврдити статус и проценити радне способности. Стога послодавци који већ запошљавају ОСИ сумњају да ће имати времена да се њиховим запосленима утврди статус, па ће ипак бити принуђени да плаћају пенале.

Ово је још један у низу закона који Србију приближава Европској унији и чији је циљ изградња успешног и праведног друштва. Нажалост, утисак је да још један од добрих закона неће моћи да има потпуну примену због недостатка реформи у другим областима, као што је образовање, и тренутног економског стања нашег друштва. Низ баријера – лоша припрема радне средине, отежане могућности превоза и кретања, архитектонске препреке, низак ниво образовања ОСИ, али и предрасуде послодавца и друштва у целини – отежаће примену нових прописа.

Александра Станков-Мијатовић

Сајмови запошљавања шанса и за инвалиде

На едукативном састанку који су у Новом Саду организовали Савез инвалида рада Војводине и Покрајинска служба за запошљавање основна тема била је примена Закона о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом. Присутни су били и представници Савеза самосталних синдиката и Покрајинског фонда ПИО, те су окупљени чланови општинских организација СИР добили информације о овом закону, чија потпуна примена почиње од маја 2010. године. Пре тога потребно је донети подзаконска акта.

До сада је усвојен Правилник о ближим условима, критеријумима и стандардима за спровођење мера и активности професионалне рехабилитације, Правилник о квотама је у поступку доношења, а још није донет Правилник о процени радних способности.

Послодавци ће запослене инвалиде рада вероватно укључити у прописане квоте да би добили субвенцију – у контексту са НСЗ опредељују се да запошљавају лица са инвалидитетом, а не да плаћају квоте, што је добра вест.

Законодавац инвалиде, уместо у заштитне радионице, води на тржиште рада. Крајем прошле године у Сомбору је одржан први наменски сајам запошљавања за лица са инвалидитетом, који је био веома посећен. Из НСЗ позивају све особе са инвалидитетом да посећују ре-

довне сајмове запошљавања, пошто ће послодавцима бити потребне њихове услуге.

Због тога је председник СИР Војводине Стана Свиларов позвала председнице општинских организација да убудуће озбиљно сарађују са филијалама НСЗ и анимирају своје чланове којима је потребан посао да излазе на ове сајмове.

Низак ниво образовања и његова неприлагођеност потребама тржишта рада основни је узрок ниске стопе запошљавања особа са инвалидитетом. У Војводини посао тражи 7.016 лица са инвалидитетом, од чега је 44 одсто инвалида рада.

Без основне школе их је 36 одсто, са

другим степеном осам процената, а трећим 25, а са четвртим 12 одсто.

На евиденцији НСЗ без посла до две године их је 12 одсто; 20 одсто лица на посао чека од пет до осам година, док их је дугорочно незапослено (више од 10 година) око 19 процената.

Проблематична је и старосна структура јер је близу 40 одсто пријављених старије од 45 година.

Прошлогодишњи програми Секретаријата за рад и запошљавање запослили су знатан број инвалида, међу којима је било и приправника, на пољопривредним газдинствима и јавним радовима, или храбријих, који су искористили повољности samozapošljavanja. **И. Митровић**

У БЕОГРАДУ ОДРЖАН ШЕСТИ САЈАМ БРЕНДОВА

Бренд је капитал

На питање да ли су робне марке значајне, некадашњи генерални директор светске компаније за производњу најчувенијег газираног напитка рекао је да када би њихова постројења и фабрике до темеља биле уништене, вредност фирме не би била доведена у питање јер она лежи у репутацији робне марке и колективном знању о компанији. Тржиште, дакле, захтева активан однос према бренду и заузимање његовог места међу конкуренцијом.

Српска робна марка

Да се о значају брендирања све више размишља и код нас говори недавно одржани шести Сајам брендова, на коме је учествовало више од 50 излагача. Сматра се да је ова београдска манифестација водећа те врсте у региону југоисточне Европе јер прати најновије тржишне трендове и подстиче интензивну примену брендинга. Овогодишња главна намера организатора била је промовисање робних марки и напредне тржишне комуникације. Тема сајма била је тржиште у комплексним и променљивим економским условима, који су пред менаџере и потрошаче поставили нове тржишне изазове. Brand Fair тежи да прати и прикаже нове трендове и достигнућа у процесу брендинга, да презентује трендове у рекламирању и промоцији производа, да омогући пословне сусрете, као и директан контакт са потрошачима и медијима из југоисточне Европе. Део сваког

Највеће робне марке, поготово светски познате, не настају преко ноћи. У Србији још не постоји култура заштите интелектуалне својине

сајма брендова јесте и Бренд конференција коју чини низ предавања, дебата, радионица и „case study проблема“ у којима учествују еминентни стручњаци из области брендинга и утицаја на пословање. Посетиоци су могли да гласају за најомиљенији бренд и за најбољу нову бренд идеју. Ово сајамско и друга слична збивања само су још један од добрих начина да Србија гради свој другачији миц у свету. Али, пре свега, спортисти

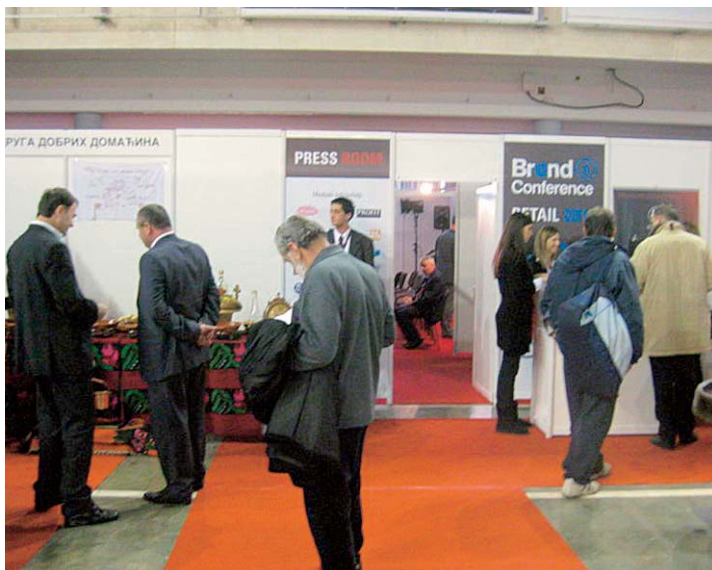
и научници, Exit и фестивал у Гучи, Шарганска осмица и бање Србије, воће (брескве, грожђе, јабуке, јагоде, кајсије, крушке, купине, малине, вишње, шљиве) и поврће (кромпир, парадајз, краставац, лубеница, купус, паприка), роба која се носи

преко границе нашим људима који живе у иностранству, производи израђени на традиционалан начин, све су то домаћи брендови који треба да чине Србију као бренд.

Правно заштићен знак

Уз релативно мали трошак, ауторско право или право индустријске својине свакако треба заштитити у Заводу за интелектуалну својину. Није свака робна марка бренд, али свака тежи да постане бренд. Дефинисање појма робна марка с правног становишта заправо подразумева реч жиг. Бренд или жиг је правно заштићен знак који служи за обележавање међусобно сличне робе или услуга од стране једног учесника у промету, да би се разликовале од идентичне или сличне робе или услуга другог учесника у промету.

Снага бренда, пре свега, зависи од места које та марка производа има у свести потрошача у односу на остале брендове. Признато право на жиг, искључиво је право његовог носиоца. Носилац бира да ли ће то право сачувати за себе, да ли ће га употребљавати, продати, изнајмити или дати дозволу за његово коришћење и слично.

Брендирани туризам

На управо окончаном Међународном сајму туризма учествовало је око 800 излагача из четрдесетак земаља. Поред представљања домаћих и иностраних туроператора, смештајних капацитета, туристичких организација, резервационих система, опреме за хотеле и угоститељство, природних атракција, образовања у туризму и медија, намера манифестације била је и да се домаћим и страним туристима приближи сеоски туризам. У хали два представљен је туризам на Дунаву. У халама два и три, као саставни део ове велике манифестације, одржан је Сајам вина. Београдски Сајам туризма је 2003. године примљен у чланство Европске асоцијације туристичких пословних сајмова (ЕТТФА). Чланство у овој реномираној асоцијацији омогућено је искључиво према критеријумима квалитета пословања.

Највеће робне марке, поготово светски познате, не настају преко ноћи. У Србији, међутим, још не постоји култура заштите интелектуалне својине. Током 2008. године у Заводу за интелектуалну својину регистровано је 8.767 жигова, од којих је 5.569 пријава поднето посредством мадридског система (Мадридски аранжман

Порекло са Дивљега запада

Реч brand је енглеског порекла и први пут се јавила код каубоја на Дивљем западу, који су жигосали своје краве да би их разликовали од осталих крава у прерији. С поствне тачке гледишта, брендинг на тржишту је налик брендингу на ранчу. Циљ брендинг програма је да издиференцира производ на тржишту „од осталих крава“. Чак и ако већина „крва у прерији“ личе једна на другу, перцепција о производу мора бити другачија.

о међународном регистровању жигова и Мадридски протокол), а на основу националних пријава регистровано је 3.108 жигова. Познато је да је унапређење примене права интелектуалне својине, као привредног, културног, интелектуалног и уопште друштвеног ресурса земље означено као један од приоритета за улазак Србије у ЕУ и излазак домаће привреде на европско и светско тржиште.

Текст и фото: Јелена Оцић

УПОТРЕБА МАТИЧНИХ ЋЕЛИЈА – БУДУЋНОСТ РЕГЕНЕРАТИВНЕ МЕДИЦИНЕ

Лечење без медикамената, повратак природи

У Србији постоје три приватне породичне банке матичних ћелија и једна државна. Јавна банка до краја 2010.

Матичне ћелије су базичне ћелије људског организма и од њих настају све ћелије које формирају наше тело: нервне, ћелије крви, срчане ћелије... Оне могу да обнове функцију имуног система, крви или органа људског тела. Основни извор матичних ћелија одрасле особе је коштан срж, али је поступак узимања довољног броја ћелија из коштане сржи болан, а ћелије добијене на овај начин нису младе и виталне као оне из крви пупчане врпце.

Брига о потомству

Последњих деценија у свету, а одскора и код нас, расте тренд оснивања банака матичних ћелија и све већи број родитеља се одлучује да сачува матичне ћелије из крви пупчане врпце својих новорођених беба. У Србији је недавно почела да ради трећа приватна породична банка чији је оснивач британска фирма Future Health.

Прикупљање матичних ћелија из пупчаника после рођења детета обавља здравствени радник, и то на сасвим безболан, неинвазиван начин који траје мање од десет минута. Дакле, поступак је потпуно безопасан и за мајку и за бебу, јер се крв узима након одвајања бебе, када је пупчана врпца већ пресечена и подвезана, а крв се не извлачи, већ се под дејством гравитације исцеди из пупчаника. Прикупљени узорци се обрађују, замрзавају и чувају у течном азоту на минус 196 степени Целзијуса у поступку криопрезервације.

Већ низ година ове ћелије се користе за лечења око 80 обољења. То су углавном болести крви (леукемије), имунолошке болести, болести централног нервног система и метаболичке болести: дијабетес, поједини облици рака лимфних жлезда, урођене слабости коштане сржи, неки облици урођене малокрвности.

Све више родитеља се одлучује за чување матичних ћелија својих беба, не само због бриге о њиховом будућем здрављу, већ и зато што оне могу, због своје компатибилности, помоћи и браћи и сестрама новорођенчета, као и родитељима, бакама и декама.

У Србији тренутно постоје три приватне породичне банке матичних ћелија и једна државна. До краја ове године требало би да почне с радом прва јавна банка матичних ћелија при Институту за мајку и дете.

Основна разлика између породичних и јавних банака је та што матичне ћелије у приватним банкама не губе идентитет, јер се чувају под именом и за донора ћелија и његову породицу. Матичне ћелије из јавних банака остављају се на јавну употребу свима којима су потребне, а у случају да донору затребају, не може да очекује да ће добити своје ћелије.

У поступку одабира коме ћете оставити на чување будућност своје деце и породице изузетно је важно да се добро информисете о томе да ли банка има све потребне лиценце и да ли спроводи све поступке контроле крви и узорака, јер од тога зависи да ли ћете једног дана моћи да их адекватно употребите у терапијске сврхе.

Александра Станков-Мијатовић

АНА МАРИЈА ФЕКЕТЕ – ПРОАГРО ЛИДЕР 2009.

Данас је лепо радити

Шећерна репа, паприке, семенски арпаџик, кукуруз, пшеница, сунцокрет, црвени лук, ким, мак, а ускоро и коријандер, културе су које Ана производи за тржиште на својих 50 хектара и исто толико у закупу

на њиви

За разлику од многих који већ деценијама напуштају родна села тражећи срећу у нашим градовима или у иностранству, Ана Марија Фекете остала је у свом Гложану. Скрајнуто с пута Нови Сад–Бачка Паланка, ово село вредних Словака негује традицију, али живи и духом новог времена.

– Нема мушкарца у селу који ради као Анка – одговара деда кога питамо за кућу породице Фекете. – Она лепа, на спрат – показује на десну страну улице – ту живи с мајком.

У кући, превеликој за њих две, апотекарски ред ремете бројне саксије цвећа унете са терасе да презиме. Ана једва чека да отопли, не толико да их врати на место, колико да се земља просуши, да изађе с механизацијом на њиву.

– После снегова најтеже је поравнати земљу, нарочито ону на којој је била репа, тешко се и орало, јер је била угажена. Е, док се то поравна и посеје, после је лако сређивати, шпартати, прскати. Данас је лепо радити на њиви, није тешко као што је некад било – прича Ана.

Домаћинство је преузела у 23. години, након очеве смрти, радећи по његовом узору, али учећи и од других пољопривредника и стручњака. У сталном дослуху са земљом, гледала је да сеје културе на парцелама које им одговарају, да их правилно негује агротехничким мерама, и да се прилагођава захтевима тржишта, да буде у току. У близу три деценије, колико газдује, за тржиште је производила

разне културе јер, ако неки род подбаца или нема добру цену, нешто ће друго понети и спасити годину.

– Индустијску паприку производимо већ годинама од заштићеног семена. То је веома тежак и обиман посао јер је сејемо на шест хектара, ангажујемо 60-80 радника за прво, па за друго брање. Пошто већ 15 година радимо с истим људима, углавном све добро прође, а што не

иде на сушење, продајем свеже – пуна је ентузијазма Ана која је за млевену слатку и млевену хоргошку љуту паприку добила ласкава признања – златне медаље Новосадског сајма 2005. године. Том приликом је и њен семенски арпаџик, по оцени стручњака, био најбољи, тако да се у Гложан вратила са три златне медаље.

Да је време боље, лук би већ био на њивама. Са два јутра земље вађење арпаџика (у јуну) траје седам дана, затим се суши на њиви, пакује у џакове у којима се и даље суши и чува до краја зиме,

а онда иде на машину селектор где се скидају суви делови, а затим продаје.

Ипак, шећерна репа је главна култура овог газдинства, и увек од оригиналног семена. Са пласманом нема проблема јер постиже дигестију већу од тражене. Кукуруз, пшеница, индустријски и гричко сунцокрет, црвени лук, ким, мак, а ускоро и коријандер, културе су које Ана Фекете на својих 50 хектара и исто толико у закупу производи за тржиште. Осим сарадње са сеоском приватном за-

другом „Агроплод“, преко које често набавља семе, пласира неке производе и користи друге услуге, сарађује са бројним пословним партнерима у приватном и друштвеном сектору, са банкама, и Пољопривредним факултетом у Новом Саду. Производе продаје ресторанима, пекарама, продавницама, на сајмовима, вашарима и пијацама. Многи, чак и из Лесковца, долазе у Гложан по млевену или туцану паприку.

Корисна предавања

– Од механизације имам све што ми треба: два трактора, плугове, тањираче, шпартаче, прскалице, сетвоспремаче и остало. Треба ми још један велики трактор, али кад дође на ред. Механизација је важна, али је неопходно стално скупљати и знање, нарочито о употреби заштитних и других хемијских средстава у пољопривреди: чиме, када и колико третирати земљиште и културе. Ја то све знам, али увек одем на неко предавање. Да моју паприку било која лабораторија узме на анализу, неће у њој наћи недозвољене супстанце. Од хоргошког „Витамина“ добијам табеле у које уписујемо чиме смо, када и шта прскали. Знам да имају неки хербициди из Мађарске, мислим да су веома отровни, који поспешују сазревање паприке. Док паприка зри уопште не сме да се прска. Ја њу форсирам, али више течним ђубривима преко листа, а из Мађарске смо набављали (супротно оним хербицидима) одличну прехрану преко листа. О томе углавном све знам, а ако ми баш нешто није јасно, питам стручњаке. Паприка је доста нежна и грешке у коришћењу средстава су

опасне, поготово у време цветања. Имам прскалицу од 500 литара и сама прскам; досад нисам никог пуштала да то ради, ни „вештак“ да додаје – са смешком поносно објашњава Ана.

Највише воли да иде на њиву, зато често својим трактором оре и другима. При том се увек растужи што мало људи, увек четири-пет истих, види да раде.

Субвенције су добродошле

Ана Марија Фекете добро промишља сваку важнију одлуку. Тако је било и кад је одлучила да региструје газдинство:

– Није се у почетку баш знало како ће с тим бити, па нисам одмах унела сву земљу. Али данас ми није јасно зашто се људи двоуме. Каже један комшија да та субвенција и није нешто јер се тим парам ништа не може купити. Па, можеш семенску производњу, можеш кукуруз или нешто. Не можеш вештачко ђубриво, мале су то паре, али можеш себи нешто помоћи око производње – јасна је наша саговорница.

Здравље је, ваљда зато што је стално у покрету, добро служи. Кад се ради устаје у пет ујутро, али кад треба прскати, онда и сат раније, јер пре сунца мора бити завршено. Мајка Марија тих дана преузима

кућне послове, а Ана по повратку с њиве сређује евиденцију о радницима, о употреби свих препарата – колико, чега и кад је којој култури додала.

– Раније сам све то писала по свештицама, онда је преузела моја кћерка и то водила на компјутеру док се није породила. Помогла ми је да савладам и ту машину која ми штеди време – шали се Ана.

Од посла на сто хектара земље, планирања, реализације и пласмана производње, контаката са бројним партнерима и свих обавеза које уз то иду, Ана Марија Фекете не размишља о годишњем одмору. Али, захваљујући одличним резултатима, у организацији Прокредит банке проглашена је за Проагро лидера 2009.

године, у конкуренцији средњих газдинстава. По три првопласирана произвођача (мала, средња и велика газдинства) добила су наградно путовање на Сајам сирева у Милану.

– Дивно је било тих 10 дана у Италији. Ратарство, повртарство, пластеници, виногради, сусрети са њиховим произвођачима... Потребне су нам године да то стигнемо. Ради се на томе, али требаће времена – оптимиста је наша домаћица.

Жеље и планови

Ана троши мало речи када треба да представи себе и разлоге за важна признања која јој стижу последњих година. Вичнија је трактору и њиви и спремнија да прича о томе шта би још требало да уради. Неће ни да се фотографише у кући. Из албума бирамо фотографије са радног места – у трактору, међу арпаџиком и паприкама. Све лепе, осунчане, натопљене знојем и насмејане – добро је родило!

Размишља да обезбеди сертификат за арпаџик, пошто без тога семенска роба не може више да се продаје. Хтела је то и пре неколико година, али јој је било скупо. Ако ће држава, као што је чула, нешто припомоћи, волела би да добије

ту потврду о квалитету. Онда би се можда ипак одлучила за набавку машине пакерице, о којој дуго размишља, јер би могла да пакује не само млевену и туцану паприку, него и мак, сунцокрет за грицкање, кукуруз кочичар, ким, коријандер, семенски лук...

А треба јој и хладњача пошто на једном хектару узгаја црвени лук. Јесенас му је цена била осам динара, а сада иде по педесет.

У центру Гложана је кућа у којој живи Анина кћерка с породицом. У наставку су собе у живописном етностилу, каквих је неколико и на спрату Аanine породичне куће. Спремне су за госте, само се чека понуда за сарадњу неке озбиљне агенције.

Питамо Ану до кад ће тако много да ради, мисли ли на пензију.

– Докле год могу, јер кад се пензионисем онда је то крај – одговара без размишљања.

Ика Митровић

Пихтијада у Руменки

По вејавици и хладном времену у Руменки је, средином фебруара, одржана седма по реду Пихтијада. Иако због поменутих временских услова многи љубитељи овог зимског специјалитета нису успели да дођу, четири екипе су се потрудиле да за четири дана спреме 2.500 порција пихтија, а најпихтију је припремила Ева Зорановић.

Један део ових специјалитета, којих је све мање на нашим трпезама, понуђен је купцима на новосадској Најлон и Футошкој пијаци. На руменачкој манифестацији, поред пихтија, уживало се и у кобасицама из Турије, а било је сланине и сремских ситних колача. А фебруарски мраз се, наравно, најбоље подносио уз кувано вино.

Традиционални рецепт за пихтије

Потребно: четири свињске ножице, килограм чистог свињског меса, со, бибер у зрну, бели лук.

Припрема: ножице очистите, расцепите и заједно са месом добро посолите. Ставите ножице и месо у лонац, налијте водом, кад проври ту воду баците. Онда лонац напуните до врха (око 10 литара воде) и ставите да се кува неколико сати... треба да се течност преполови. Тада течност процедите, месо иситните, издробите бели лук и све разлијте у тањире или неку другу посуду.

Оставите преко ноћи на хладном месту да се добро стегне.

НИКОТИНСКА ЗАВИСНОСТ ДРУГА ПО РЕДУ, ОДМАХ ПОСЛЕ ХЕРОИНСКЕ

Чаробни штапић не

Индивидуална терапија креирана према здравственом статусу пацијента може да укључује и лекове, али само под строгим лекарским надзором

Прво питање које сваки пушач постави пријатељу који се похвали да је оставио цигарете јесте „како“, мислећи при том на који је лак начин успео да се избори с пороком. Очекивани одговор да се то догодило некако преко ноћи, без муке и нервозе, наравно, никад не добије. Из простог разлога што је то немогуће, чега су сви пушачи дубоко у себи свесни. Ипак, они и даље живе у нади (или заваравану себе самих) да ће једног лепог дана у што скоријој будућности коначно од неког чути да постоји трик помоћу кога ће ујутру устати и прва мисао им неће бити да запале цигарету, већ ће једноставно заборавити да су то икада и радили. И, наравно, док то не чују и даље пуше и сваког дана све више мрзе себе због тога, али и налазе милион оправдања због којих не одустају од дувана.

– Лаког начина који ће преко ноћи страственог пушача

Др Ика Пешић

претворити у непушача нема. Пушење је болест зависности и, као и свака друга оваква болест, треба и мора да се лечи. Никотин је снажна дрога, по изазивању зависности је на другом месту на лествици, одмах после хероина. Када се то схвати и прихвати, онда и може да се говори о одлуци пацијента да се лечи од болести зависности – каже за наш лист др Ика Пешић, руководица Службе за одвикавање од пушења Института за плућне болести Клиничког центра Србије.

А поступак лечења у овој служби је као и свако друго лечење у Клиничком центру: од свог лекара опште праксе пацијент треба да узме упут и затим телефоном закаже термин доласка у Институт:

– Када дође код нас, паци-

јент се шаље у поликлинику на преглед процене здравственог стања. Прегледа га специјалиста пулмолог, затим попуњава упитнике на основу којих се врши процена пушачког статуса и узимају му се основни здравствени подаци. Све то траје два до два и по сата, без чекања у редовима, јер ми пацијентима заказујемо долазак у тачно одређено време и уколико дође до било какве измене у термину, обавештавамо их на време – објашњава медицинска сестра Гордана Стојчевић.

Када све ово буде обављено, будући непушач стиже у ординацију др Ике Пешић.

– Својим пацијентима на почетку објасним да не поседујем чаробни штапић јер он једноставно не постоји, али да пут и начин за превазилажење болести зависности од цигарета постоје. Нема ни простог рецепта који свако може да примени на себе. Једини прави приступ је индивидуални, значи, разликује се од особе до особе. На основу здравственог стања, процењеног пушачког статуса и разгово-

Гордана Стојчевић, медицинска сестра

ра са пацијентом, долазимо до тога који је начин за њега најбољи да се ослободи цигарета и дуванског дима и креирамо програм који ће за њега бити најпогоднији. Основни, базични програм је промена понашања, а на пацијенту је да сам у року од 15 дана до-

несе одлуку када ће коначно престати да пуши. Следећих месец дана у сталном смо телефонском контакту, пацијент у сваком тренутку може да позове и добије подршку и савет у напору да не подлег-

Трошак новца и времена

Без стручне помоћи само три одсто пушача се излечи из првог пута, а половина ипак успе у својој намери, али из пет до седам покушаја, у року од пет до 10 година. Свакога дана у Србији се попуши 73 милиона цигарета, а пушаче дневно тај ужитак кошта око 3.100.000 евра! Уз изузетно снажну никотинску зависност, код пушача је присутан и ритуал паљења цигарета – хватање за џеп, тражење упалача или шибица, трљање цигарете међу прстима, многи лизну цигарету, повлачење дима, одмицање од уста и понављање поступка, избацивање дима и усмеравање његовог правца...

постоји

не никотинском искушењу, већ да подигне самопоуздање и решеност да истраје у борби против зависности – наглашава др Пешић.

Прва контрола обавља се после месец дана, а затим на три, шест, девет месеци и годину дана. Тек после те последње контроле и године протекле без дуванског дима пацијент се сматра бившим пушачем.

– Морам да кажем да у терапију укључујемо и лекове, али никако не саветујем људима да сами набављају и користе медикаменте који ће им помоћи да престану да пуше. Постоје три врсте лекова које пацијентима прописујемо у зависности од њиховог здравља – то су супституциона терапија, цитозини и бупропилини. Намерно говорим њихова генеричка имена, према саставу, а не комерцијалне називе под којима се могу набавити у апотекама да их људи не би сами куповали и

лучиле да се излече од болести зависности. И док је једна на самом почетку пута, друга ће за неколико дана напунити прву годину непушачког стажа и једва чека да може да се сматра бившим пушачем. Обе кажу да су имале страх од тога да ће се угодити, али се то није догодило, а слажу се да им је живот много квалитетнији без дуванског дима. На „бацање“ цигарета одлучиле су се због здравља, пре свега, али и зато што их је било више срамота да пуше (каже Смиљка) а и стални раст цена цигарета (истиче Станика) био је више него довољан мотив да се обрате стручњацима за помоћ и лечење.

– Свако ко сматра да може да се сам избори са овом штетном навиком треба то и да уради. Они који мисле да им је за то потребна стручна помоћ увек могу и треба да нам се обрате. Морам да нагласим да особе које са пушењем престану пре 35. године живота могу да се третирају као непушачи. Сви они који касније то ураде једино могу да се назову бившим пушачима. Важно је рећи и да они који су већ оболели од неке болести, кад престану да пуше заустављају њено даље напредовање, али је свима квалитет живота много бољи без дуванског дима. Ми, нажалост, не можемо да се похвалимо стопроцентним успехом у лечењу пацијената од никотинске зависности, јер је наша уобичајена стопа две трећине излечених. Највише успеха имамо код млађих и образованијих пацијената, а најмање код оних који су већ тешко оболели – завршава др Ика Пешић, руководилац Служе за одвикавање од пушења КЦС.

Весна Анастасијевић

користили, јер од тога може бити више штете него користити – јасна је наша саговорница.

Смиљка Лазаревић и Станика Гордејев пацијенткиње су докторке Пешић које су од-

Провера крвног притиска

Градска апотека „Здравље“ у Смедеревској Паланци од једне фармацеутске фирме из Новог Сада недавно је добила апарат за мерење крвног притиска. Апарат је јапанске производње и постављен је у холу Градске апотеке. По речима Зорице Стојковић, директора ове установе, овај апарат, који је лак за руковање, намењен је свим грађанима ове општине за бесплатну проверу крвног притиска.

Такође, апотека је на овај начин побољшала квалитет односа са пацијентима, а овај апарат могу да користе и пензионери, да не би само за то чекали код доктора у Дому здравља.

Сл. К.

ДОНАЦИЈА ЈАПАНА НОВОЈ ВАРОШИ

Поклон дому здравља

Амбасада Јапана у Србији поклонила је Дому здравља у Новој Вароши санитарско возило и медицинску опрему вредности 65.000 евра. Дом здравља је добио специјализовано санитарско возило за планинске услове, са комплетном кардио-пулмонарном опремом и опремом за хитно збрињавање повређених, као и медицинску опрему за болничку лабораторију, пацијент-монитор, инфузиону пумпу и савремени видео-колпоскоп.

– Захваљујући овој, до сада највреднијој донацији, квалитет здравствених услуга у општини Нова Варош биће унапређен, посебно у пружању хитне медицинске помоћи, услуга у лабораторији, болничком одељењу и Диспанзеру за жене. Помоћ је стигла у прави час јер је постојећа медицинска апаратура стара више од тридесет година, дотрајала и израубована – каже др Сања Вранић, директор Дома здравља у Новој Вароши.

Ж. Д.

Брзо и једноставно

Слане рафаело куглице

(за четири особе)

Време припреме: 25 минута

Састојци: 250 г бареног пилећег белог меса, 250 г швапског сира, 50 г киселих краставаца, две кашике киселе павлаке, со, кашика уља, 50 г ренданог пармезана, 200 г тиквица, 200 г плавог патлиџана, 200 г паприка бабура, 300 г црног хлеба.

Припрема: Месо ситно исецкати, па додати сир, сецкане краставце и павлаку. Смеси добро измешати и обликовати лоптице. Лоптице уваљати у рендани пармезан. Тиквице и патлиџан исећи на дебље листове, посолити и испећи на мало уља. Куглице сервирати са грилованим поврћем и послужити уз црни хлеб.

Напомена: Пармезан је масни крављи сир зрнасте структуре. Сир добија на цени старењем јер му укус постаје још јачи. Може бити стар и три до четири године. Пармезан уобичајеног квалитета стар је око 14 месеци.

ЗДРАВ ЖИВОТ: Ситни сир од обрадног крављег млека (швапски сир) добар је избор за све који воде рачуна о исхрани, особе на редукционом режиму исхране или оне са повишеним вредностима масноћа. Има малу енергетску вредност и низак садржај масти, због чега може свакодневно да се користи у исхрани.

Сом у павлаци са сувим шљивама

(за четири особе)

Време припреме: 60 минута

Састојци: 600 г филета сома, један лимун, со, две кашике уља, 500 г црног лука, 100 г сувих шљива, 50 г сувог грождја, 200 мл неутралне павлаке, кашика брашна, кашика млевене црвене паприке, 400 г бареног пиринча – прилог, 200 г кукуруза шећерца, бареног – прилог.

Припрема: Филете сома исећи на комаде, посолити и прелити лимуновим соком. Оставити да одстоје 30 минута. На загрејаном уљу пропржити ситно исецкан црни лук, а затим га пребацити у ватросталну чинију. Додати суве шљиве, суво грождје и комаде рибе. Павлаку помешати са брашном, млевеном црвеном паприком и лимуновим соком те све добро умутити. Направљеним сосом прелити рибу и пећи у загрејаној рерни на 180 степени док не порумени (око 30 мин.). Готово јело служити са прилогом од пиринча и кукуруза.

ЗДРАВ ЖИВОТ: Особе на редукционом режиму исхране, дијабетичари и особе са повишеним вредностима масноћа у крви могу да смање количину засићених масти у оброку замењујући половину павлаке обраним млеком.

Паприкаш од шампињона

(за две особе)

Време припреме: 30 минута

Састојци: 400 г свежих шампињона, 1-2 кашичице вегете, кашичица млевене црвене паприке, пола кашичице чилија, 100 г црног лука, 150 мл сока од парадајза, два лаворове листа, 30 мл уља, бибера по укусу.

Припрема: Црни лук очистити и исећи на коцкице, шампињоне опрати и исећи на крупне комаде. На загрејаном уљу пропржити црни лук док благо не порумени (око 10 минута), а затим додати шампињоне и динстати их док не омекшају. У продинстане шампињоне додати млевену паприку и чили (по жељи). Зачинити вегетом и бибером. На крају додати лаворов лист и сок од парадајза. Паприкаш кувати око 10 минута уз повремено мешање. Уколико је сувише течан, додати кашичицу скробног бра-

шна (густина). Готово јело служити са куваним пиринчем.

Напомена: Шампињони ће приликом динстања испустити сопствени сок и, углавном, није потребно доливати воду. Уколико је потребно, долити само мало воде или црног или белог вина, у зависности од тога које јело се припрема. Динстати уз често мешање, да печурке не би загореле.

ЗДРАВ ЖИВОТ: Истраживања показују да печурке садрже много фитохемикалија, природних састојака који помажу у превенцији рака. Две најчешће коришћене врсте – мали тамносмеђи шампињони и велика „портобело“ печурка садрже толико антиоскиданата колико пасуљ, црвена паприка и шаргарепа заједно. Печуркама се приписује и смањење запаљењских процеса, као и јачање имуног система.

Сутлијаш са купинама и бананом

(за четири особе)

Време припреме: 25 минута

Састојци: 250 мл обраног млека, 400 мл воде, 200 г интегралног пиринча, три кашике меда, 100 г купина, једна бана-на, 50 г семенки бундеве, сок од цеђене крушке – напитак.

Припрема: У 300 мл воде ставити пиринач и на лаганој ватри кувати пет минута. Млеко угрејати па додати мед и полубарени пиринач. Кувати на тихој ватри 15 минута. Затим додати купине и банану исечену на колутове па добро промешати. Сутлијаш сипати у чиније, посути семенкама бундеве и послужити уз сок од цеђене крушке.

Напомена: Пиринач се увек ставља у већ кључалу воду, а однос између количине пиринча и воде требало би да буде 1:4. У зависности од врсте, пиринач се кува 15-20 минута.

ЗДРАВ ЖИВОТ: Интегрални пиринач је много квалитетнији и здравији од белог. Пошто има омотач и клицу, садржи и много више хранљивих састојака него бели пиринач – неколико пута више магнезијума, витамина Бе1 и фолне киселине.

Приредила С. С.

(Извор: www.zenskikafe.com; www.becook.com)

ПРИЧАЛА МИ МОЈА БАКА

Највећи српски сан

Чак и деца у вртићима маштају да постану политичари, не би ли живели удобно и без оскудице кад им се свали бреме обавеза на леђа

Не знам, чедо моје, да ли да и у марту чекамо талас оног опасног грипа који је министар здравља, кад су га оно новинари испитивали о нарученим вакцинама, најавио да ће стићи у фебруару!? Или је то рекао само да нешто каже, пошто није хтео, ил' није смео да каже хоће ли, и колики ће бити пенали због пар милиона отказаних доза. Ваљда зато што је он вишегодишњи чувар здравља нације, није хтео де са једимо због пропалих државних пара, као да су једине које су отишле у ветар, као да ову државу није већ многи напеналио!

Ето, она наша млада амбасадорка Унеска, на коју се дигла халабука због резиденције у Паризу за коју је месечни закуп 7.000 евра, можда ће бити повучена с тог места, или ће се преселити у неки од шест-седам великих станова које је Србија добила у некој међународној размени. Није она, дете, крива због тога. Зашто није онај бивши дипломата, што је за новине изјавио да се повукао из дипломатије, кад је видео како се расипају државни новци то пријавио неком органу? Или није имао коме да пријави, или је пријавио па од тога ништа није било, као са овим државним ревизорима?

Сад већ и тице певају о гори која се тресла через мишијег рођења. Поднето је 19 прекршајних пријава против министара и високих службеника због неправилног трошења пара и штете у буџету, али власт каже да су утврђене само неправилности у процедури, а не и тешке злоупотребе. Зато ће и казне, уколико до њих дође, бити највише до 50.000 динара. Из свих партија већ је јављено да своје министре и високе чиновнике неће позивати на политичку одговорност.

Нешто се мислим, љуби те баба, да кад би у тој нашој владајућој коалицији било мање партија, лакше би владали. И јефтиније.

Ето, на пример, у Кини, прочитала сам скоро, један секретар градског одбора њине Комунистичке партије осуђен је на доживотну робију јер је узео мито. Сва његова имовина је заплењена, а до краја живота ускраћена су му сва политичка права.

Нашим ништа неће бити доказано и наставиће како најбоље умеју, и они и ови други против којих нема пријава, али има новинарских и народних питања: шта је министар просвете радио на Куби недељу дана, или, зашто ћемо стипендирати несврстане студенте док нашим (због беспарице) месецима касне школарине, кредити и стипендије; што је онај министар на службени пут у Швајцарску ишао службеним аутомобилом, а његов шеф кабинета авионом (ваљда зато што су му ресор људска права па показује како се кори-

сте); колико ће година Агенција за борбу против корупције обрађивати податке да би их дала на увид...

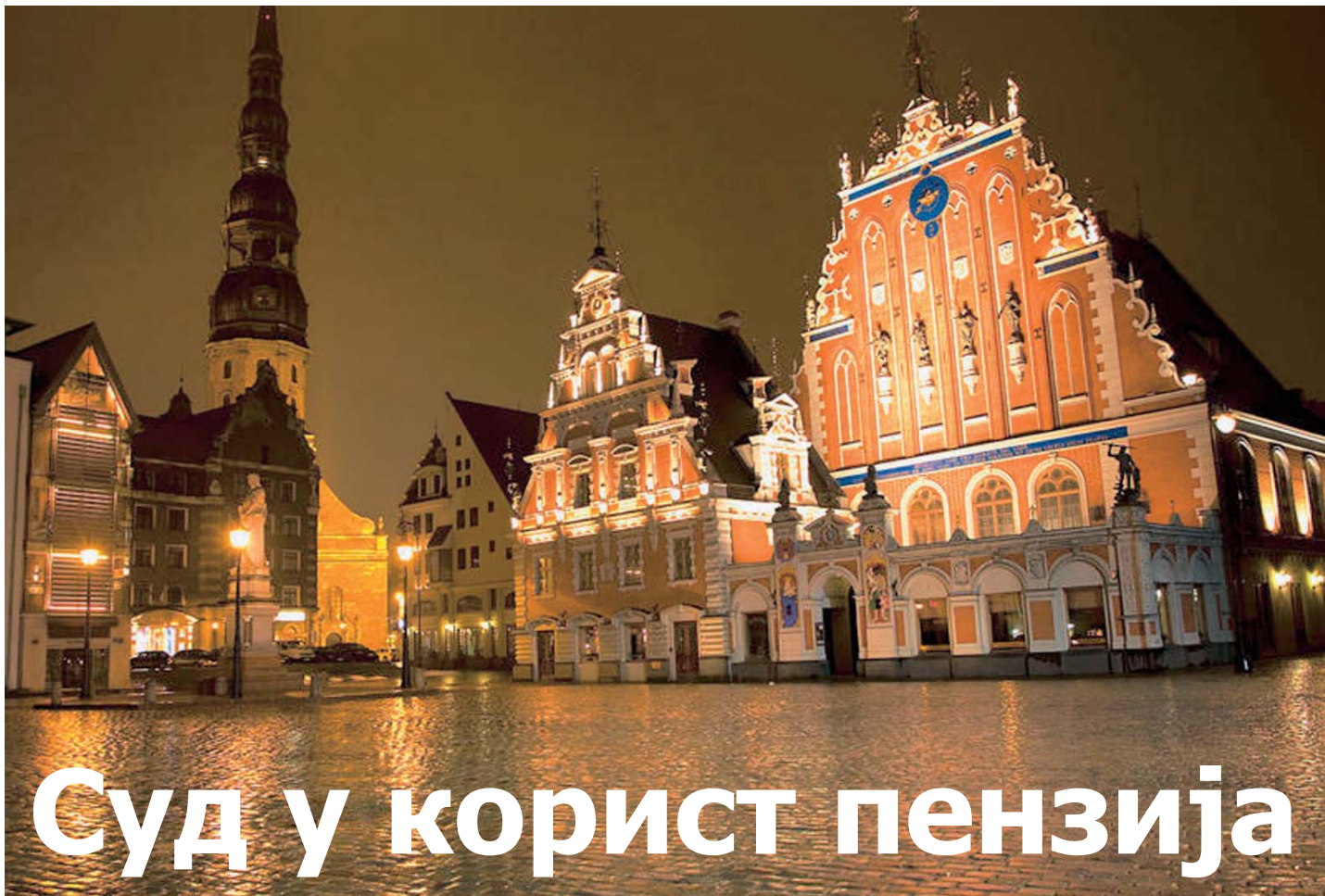
Не знам, чедо моје, али ми се чини да ми је од кума Стеве прешао онај вирус за политику, па, уместо да се чудим оном јарцу из Врта добре наде што му је израсло виме и даје да га музу, поредим га с народом који је одувек био крава музара, али му виме пресушује. Штрајкови, отпуштања радника, повећање цена енергената и намирница, пад динара и све што се дешава најављује још већу кризу. Није цаба и министар трговине изјавио да му се чини да живи много горе него што статистика говори.

Али, питам се, хоће ли оних 28 економских дипломата који ће на пролеће кренути да службују у светским градовима да би промовисали Србију и нашу робу, те привукли инвестиције, помоћи својој економији, или економији земље? Требаће нам, љуби те баба, велике инвестиције и много запослених да враћамо дугове Монетарном фонду. Ево, већ дваред кад су били да преслишавају наше, водио их је министар економски у винске подруме и код добрих домаћина на традиционални српски ручак. Кад следећи пут дођу предлажем да их води у Кућу вина Живковић, уколико власник, бивши премијер а новопечени виноградар, буде доказао Управи за спречавање прања новца одакле му паре за виноград и винарију који вреде више милиона евра. Јер, кад је 2003. године постао председник владе, тврдио је да нема ништа осим државне платице, старих кола и дела породичне куће.

Ето, љуби те баба, јасно ти је што већ и дечица у вртићу желе да буду политичари. То је српски сан.

Унука Ика

ЛЕТОНСКИ ПЕНЗИОНЕРИ ПОБЕДИЛИ ДРЖАВУ

Суд у корист пензија

Шта реално и заиста оправдано може пензионер да очекује од државе? У посткомунизму, како се добро видело у много случајева досад, не баш много тога. Али, једна од малобројних сигурности и извесности у овим, још нестабилизираним земљама, и, генерално, све неизвеснијем свету, све досад јесте била – пензија. Или би бар тако требало да буде.

Управо на томе је и засновано тужбу Уставном суду своје државе девет хиљада летонских пензионера који се нису помирили са уредбом владе од 1. јула прошле године да им, у оквиру смањења државног буџета и јавних издатака, умањи и пензије за 10 одсто (за пензионере који и даље раде умањење је износило чак 70 процената).

Уставни суд је, средином јануара ове године, дао њиховој жалби за право и наложио влади Летоније да од фебруара 2010. исплаћује пуне пензије, што је и учињено. Уз то, пензионерима се мора вратити и оно што им је одузето уназад седам месеци. „Буџетске рестрикције су нарушиле право појединца на социјално осигурање и принцип легитимног очекивања”, стоји у образложењу одлуке Уставног суда ове балтичке републике. Укратко, пензије су право стечено издва-

Ова балтичка република већ другу годину живи у условима драстичних буџетских рестрикција, које су уследиле после скоро деценије динамичног раста, заснованог на бесомучној потрошњи и задуживању и државе и грађана

јањима свих од својих плата и држава не може тек тако то право да погази.

Ово је и иначе преовлађујуће становиште у европском праву и многи тврде да би летонски пензионери, у случају да их је Уставни суд одбио, успели са сво-

јом тужбом код европских судова чија је надлежност ојачала недавним усвајањем Лисабонског споразума. Знају то, или изгледа бар тако процењују, владе земаља ЕУ у којима је неретко помињана и разматрана могућност да се због економске кризе смање пензије, али је, колико је познато, од свих земаља Уније, само у Летонији то и учињено. (Пензије су смањене и у Пољској али само једној категорији – припадницима бивше Службе државне безбедности, односно тајне полиције, који су се жалили на ту одлуку владе.) У европским земљама изван ЕУ, колико је познато аутору ових редова, пензије су смањене само у Хрватској, и то тако што нису диране најниже, а више пензије су смањиване прогресивно.

„Ова одлука Уставног суда ће нас довести до банкрота”, било је прво реаковање премијера Валдиса Домбровскиса, који се око будућности летонске економије, како је сам признао, саветовао и са видовњацима и другим такозваним екстрасенсима.

Банкрота није било, бар досад. Влада и даље грозничаво трага за 260 милиона евра колико је потребно да би се покрила зјапећа рупа у овогодишњем националном буџету који је рачунао са умањењем пензија. Страни повериоци и

Међународни монетарни фонд су, ипак, имали разумевања, па су дозволили влади Летоније да за толико повећа дефицит буџета за 2010.

Летонија, иначе, већ другу годину живи у условима драстичних буџетских рестрикција, које немају пандан ни у једној другој земљи Европске уније, и које су довеле до тога да, на пример, учитељи раде за гарантовани минималац који у овој земљи износи око 200 евра.

Тај велики пад је уследио после скоро деценије динамичног раста, заснованог, нажалост, великим делом на бесомучној потрошњи и задуживању и државе и грађана. Овде нико никоме ништа не поклања. Спор између државе и грађана се одвија у готово кристално чистој форми. Држава у њему балансира на ивици

провалије банкрота у коју грађани могу да је гурну.

Бивши председник Уставног суда Аивас Ендзинш критиковао је владу зато што узима од пензионера и зависних од социјалних помоћи, тј. од оних који иначе живе у оскудици, док се истовремено мало брине што се порези слабо наплаћују и што „сива економија“ наставља у овој земљи да цвета. И овде је велики број људи који никада у животу нису платили никакав порез, социјално или здравствено осигурање, а истовремено користе сва та права.

Влада је, дакле, одмах после одлуке Уставног суда, која је директно извршна, саопштила да ће пензионери од 1. фебруара добијати целу пензију, а оно што им је умањено биће им враћено у

априлу. Наводно, у државној каси нема довољно новца да се све одузето од пензионера одмах и врати.

Према оцени посматрача, није искључено да се са сличним тужбама Уставном суду обрате и друге категорије грађана које су погођене мерама владе – на пример, државни службеници којима је плата умањена између 30 и 50 одсто, породице са малом децом које су остале без дечјих додатака и други. У влади, пак, поручују да ће се за пензије сакупити средства из резервних фондова, а да за друга давања новца нема.

Лоша перспектива, нема шта! Али, латонски плес над провалијом може бити јако поучан и за друге земље у сличној ситуацији.

Милан Лазаревић

МНОГОСТРУКЕ ПОСЛЕДИЦЕ СВЕТСКОГ ЕКОНОМСКОГ ПОТРЕСА

Дуга сенка кризе

Уздрмане породице, социјална структура, психичко и физичко здравље појединаца, али и перспективе долазећих генерација

„Најгоре је прошло“, опрезно одмеравају стручњаци светску економску кризу, док изјаве политичара већ врцају од оптимизма. Полетни тон најоучљивији је у Америци, одакле је финансијски цунами и кренуо пре две године.

„Опоравак је почео“, објавио је недавно и амерички министар финансија Тимоти Гајтнер, наводећи како су америчка и светска економија поново у експанзији. „Компаније поново инвестирају, потрошачи поново троше, пословно и потрошачко поверење се поправља, а глобална трговина повећава охрабрујућим темпом“, пренео је Глас Америке речи секретара за финансије.

Социолошка и психолошка истраживања откривају, међутим, другачију слику. Ништа још није прошло, а много тога ће тек стићи, ако се имају у виду свеукупне последице економског лома на појединце, као и на читаво америчко друштво. „Право је чудо да у овој земљи нема више самоубистава“, забележио је локални лист из Мускегона, у Мичигену, речи социјалног активисте, сведока многобројних личних драма уплаканих одраслих мушкараца, хранитеља породица који то више не могу да буду јер су остали без посла.

У америчкој привреди тренутно постоји „рупа“ од десет милиона радних места, сликовито се изражава аутор обимног чланка о добу незапослености, објављеном у најновијем издању часописа

„Атлантик мантли“. Другим речима, то је број потребан за повратак на стопу незапослености од пет одсто, односно постојак из времена пре рецесије. Истовремено, ако се узме у обзир и природан, константан прилив новоприселих на тржиште рада, онда би само за спречавање даљег тоњења било неопходно милион и по нових радних места годишње или 125.000 месечно, показује невесела рачуница.

Садашња стопа незапослености је десет одсто и нема изгледа да ће се у догледној будућности осетније смањивати. За добар део Америке (15 милиона незапослених) то значи наставак мукотрпног сналажења и довијања у новонасталим животним недаћама. Како показују резултати децембарског испитивања за потребе „Њујорк тајмса“, више од половине незапослених било је у протеклом периоду принуђено да позајмљује новац од родбине или пријатеља. Отприлике исто толико њих морало је да се одрекне здравствених услуга, одласка код лекара, па чак и узимања терапије, јер су губитком посла остали и без осигурања, што је у Сједињеним Државама иначе једна од најслабијих и најспорнијих карика у систему чија је реформа управо у току.

Није, међутим, сва невоља у неплаћеним рачунима, закаснелим отплатама кредита за куће, срозавању стандарда, драстичном сужавању животних неоп-

ходности. Изразите су и промене у социјалном амбијенту. Људи мање излазе, мање се друже, а унутар породице поремећена је традиционална хијерархија.

Мушкарци су посебно уздрмани јер је губитак радних места најизразитији у такозваним мушким индустријским гранама, док је кризни талас мање погодио здравство, просвету и услужне делатности где се углавном запошљавају жене. Услед свега тога, наредних месеци може се догодити, наговештава „Атлантик мантли“, да први пут у историји жене чине већину запослених у земљи. У паралелном процесу, маргинализовани мушкарци проживљавају снажне кризе идентитета, посрамљени су и осећају се пониженим. А док одрасли брину и пате од депресије и несанице, трпе и најмлађи. Поменути студија открива да је четворо од десет родитеља приметило промене у понашању своје деце. Тако се криза прелива и на стасавајућу генерацију, која ће себи морати да крчи пут у још беспштедницијој радној и животној конкуренцији.

Д. Драгић

НЕГОВАЊЕ ЗАНАТА: ЈОШ ИМА ПОСЛА ЗА МАЈСТОРЕ ЛИМАРЕ

Певац против времена

Најчувеније београдске лимарске породице биле су Руњајићи, Јовановићи, Бадњевици и Белићи

Једна од последњих лимарских радњи у престоници налази се у Сарајевској улици која припада делу Београда у коме су некада цветали стари занати, а конкуренција била велика. Газда Живко Дајић је готово све о занату научио од оца који је посао започео још 1948. године.

– Наследио сам радњу 1981. Желео сам по сваку цену да наставим очев посао.

Иако сам по струци економиста, одлучио сам да полажем занатски испит у вечерњој школи, да би радња могла да се води на мене. Увек смо у радионици имали мајсторе, тако да сам и од њих доста научио. Сада са мном ради мој будући зет, управо је на градилишту, драго ми је да има и мене ко да наследи. Некада је било толико много лимара у Београду да смо имали и своје удружење које је постојало до 1978. Лимари су некада имали и своју славу, Светог Николу (летњег). Просторије удружења биле су у Балкан-

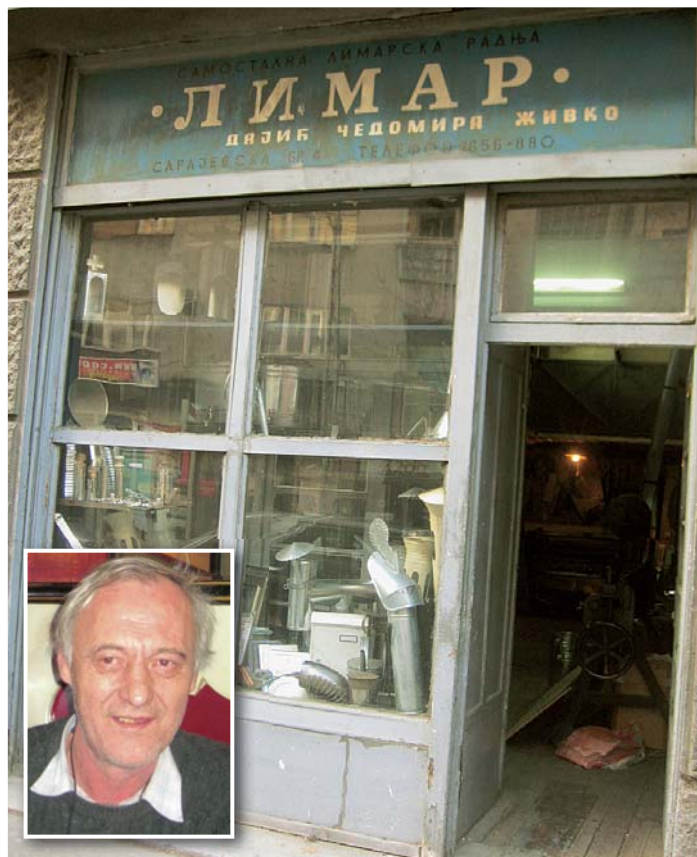

ској, јединој улици у Београду која се и данас везује за старе занате – каже Живко Дајић. Пре Другог светског рата у Београду је близу пијаце Ђерам постојала Занатска школа у коју су долазила деца из целе Србије да изуче лимарски занат. Тада ниједно домаћинство није могло да се замисли без модлица за ситне колаче и крофне, обруча за торте. Свака капија је имала мање сандуче за пошту, средње за администрацију и веће за новине. Лимари су правили и чункове за шпорете, пржионике за кафу и плехове за печење, а најтеже је било направити олуку јер се лим савијао ручно. Израђивала су се и корита и каде. Лимари су били најчувенији по димњацима са певцем од поцинкованог лима при врху.

Данас реч лимар подразумева две врсте занимања, мајстора занатлију, који израђује предмете од лима као што су ограде, олуци, посуђе, и занимање којим се баве радници у фабрици за обраду лима. Најчувеније београдске лимарске породице биле су Руњајићи, Јовановићи, Бадњевици и Белићи. Мајстор Бадњевац је правио лимарију за двор, а газда Јовановић каде и корита за купање. Које производе данас израђује лимар Живко?

– Лимарски производи се деле на грађевинску лимар-

рију и галантерију. Прве чине олуци, петлови, опшивке за оцаке, а у друге спадају модлице, криваци, чункови, лонци, лопатице за угаљ и слично. Најтраженији су певци. Кад дува кошава певац усмерава ваздух и дим може да излази упркос кошави, он је заправо усмеривач, а онемогућава да у димњак упада вода, птице и друге животиње. Некада су петлови од поцинкованог лима красили сваки кров, били су шарени и веселих боја. Код мене долазе и сценографи да наруче нешто нетипично што никада до тада нисам правио, то су својеврсне лимене скулптуре. Недавно сам једној студенткињи израдио лимену жену, правио сам и историјске личности од лима. Помажем и деци у домаћим задацима из општетехничког образовања. За Дом гарде сам израдио улошке за жардињере а направио сам и месингане шипке за Дом народне скупштине. Заиста

имам велики број муштерија, и жена и мушкараца, старих и младих. Увек у животу неком затреба лимар, без обзира на то што се данас доста тога производи фабрички – објашњава лимар Живко. Чини се да је, ипак, само нека врста ината одржала Живка у послу лимара. Обрео се у лимарском занату иако је дипломирани економиста, његова продавница чува од улазних врата и излога па надаље дух једног давног доба које је нагризао зуб времена. У излогу сјаје лимени предмети. Тврди да је једини који уме да направи фењер за талџице, односно за ромска кола. Оближњи приватници га називају живом легендом јер се усудио да једног актуелног министра избаци из продавнице, још и да му предложи да радњу закључа, јер он мора у оближњу кафану где га друштво из краја чека на обавезном пићу пред ручак.

Текст и фото: Ј. Оцић

До једног милиметра

Да би шегрти добили мајсторска писма морали су да знају све о лиму и његовој вредности.

Лим је легура различитих хемијских елемената. Метални лим је танка плоча која је производни и грађевински материјал. Црни лим, поцинковани лим, бакар, ростфрај, алуминијум... Лимари раде са плочама дебљине једног милиметра а дебљим материјалом баве се бравари.

ШЕСТИ ФЕСТИВАЛ СРЕМСКОГ КОЛАЧА У РУМИ

Сремски доручак, ванилице и мицике

Под геслом „И кад прођу славе остаје колач“ у Руми је одржан шести Етнофестивал женског стваралаштва који је окупио 15 екипа из Јамене, Мартинаца, Моровића, Вишњићева, Павловаца, Бешенова, Вогња, Руме и других места. Прошле године се такмичила 31 екипа, а за овај фестивал било је пријављено 35 актива и удружења. Снежни кијапет није дозволио свим женама да дођу у Руму и прикажу своје умеће у прављењу сланих, слатких и славских колача.

Фестивал је отворио Горан Вуковић, председник општине Рума, речима:

– Фестивал организујемо да бисмо показали шта све могу Сремице. Жене су и овога пута дале допринос очувању традиције, трудећи се да старе рецепте отргну од заборава.

Гибаница, кифле са шунком, погачице са дрождином, пита с кромпиром и месом, сремски доручак – погача, сланина, кобасица, барена јаја и барени кромпир... Ванилице, мицика, штрудле, шанглице, листићи, моцарт коцке, баклава, троструки ужитак, пите... Све те слатке и слане ђаконије са украсених и

маштовито аранжираних столова мамиле су посетиоце и подсећале на колаче који су некада недељом мирисали у свим сремским домаћинствима, а који су неколико дана пре употребе морали да одстоје у предњој, хладној соби.

Према оцени жирија, најбоље слане колаче умесиле су жене из румског Актива „Милева Марић“, а затим учеснице из Вогња и Бешенова. Прва награда за слатке колаче припала је женама из Бешенова, другу су освојиле припаднице лепшег пола из Јамене, а трећу Павловчанке. Најбољи славски колач направиле су Мартинчанке, друго место је припало Удружењу жена „Сремице“ из Моровића, а треће УЖ „Филип Вишњић“ из Вишњићева. Признање за етнопоставку уручено је женама из Вишњићева, а специјална награда додељена је пекари „Јуришић“, у којој је направљен салчић тежак близу 11 килограма.

Награђеним женама признања је уручио Мирослав Васин, покрајински секретар за рад, запошљавање и равноправност полова.

– Прошла година је била „година сеоских жена“, током које смо регистро-

Слатке и слане ђаконије мамиле су посетиоце и подсећале на колаче који су некада недељом мирисали у свим сремским домаћинствима

вали 400 удружења, а обучили смо и велики број жена да пишу пројекте, јер оне преузимају водећу улогу у својим срединама. Наш циљ је да у 2010. години омогућимо женама да имају материјалне користи од свих „лепота“ које припремају. Све рукотворине сеоских жена биће продаване на 15 најфреквентнијих места у Војводини – нагласио је Васин у Руми.

Поред жена из сремских актива и удружења и посетилаца, фестивалу су присуствовали и гости из Косовске Митровице и Лепосавића, а Пољопривредна станица „Рума“ организовала је предавање за све учеснице, на коме је о пласману здраве хране туристима говорио магистар Радомир Стојановић из Београда.

У програму фестивала „Сремски колач“ учествовали су и играчи Ансамбла народних игара и песама „Бранко Радичевић“ из Руме, док су бећарце из Срема казивали Ненад и Јасмина Вукмановић, која их сакупља. Наравно да су обавезни били и тамбураши који су учеснице и посетиоце забављали у румској хали спортова.

Г. Вукашиновић

ДРВОСЕЧА СА ЈЕДАНАЕСТ ФИЛМСКИХ УЛОГА

Глумио и са Ричардом Бартоном

Уместо да седи на ловорикама и убира плодове свог глумачког талента, Мирчета Вујичић (71), дрвосеча у пензији из пријепољског села Правошева, старост троши у врлетима Златара радећи свакодневне сељачке послове

Мирчета Вујичић је пензију стекао радећи у шумском газдинству у Пријепољу и једини је међу припадницима пензионерске популације у општинама рашке области који има завидну филмску каријеру.

Пуних пет година Мирчета је стајао пред филмским камером, публици се поклањао на фестивалима у Пули и Нишу и дружио се са Миленом Дравић, Недом Арнерић, Оливером Марковић, Љубом Тадићем, Драгомиром Бојанићем Гидром и

другим великанима филма са простора бивше Југославије. А онда је 1973. године, након 11 играних филмова, изненада одлучио да све прекине, врати се у родно село и у шумама завичаја, све до пензије, обара стабла смрче.

Овај стасити горштак, који је уз петролејку одрастао у беспућима Златара, прву филмску пројекцију одгледао је тек у двадесетој години, када је отишао на одслужење војног рока. Пред филмске камере Мирчета Вујичић стао је први пут 1968. године, и то сасвим случајно. У селу Правошева, које је тада било још без струје, Сташа Борисављевић и Федор Шкубоња снимали су „Низводно од сунца“, филм о животу људи из златарског краја, и Мирчети понудили епизодну улогу Међа Бакића, коју је он, захваљујући отреситости и бистрини, одиграо без треме и понављања. Након преми-

јере у Правошево су почеле да пристижу понуде и других режисера и да се ређају улоге. Остварио је низ запажених рола у филмовима „Бициклости“, „Бомбаши“, „Мирис пољског цвећа“, „КлавиршTIMER“... У филму „Сутјеска“ у име „пролетера“ лично је предао „рапорт“ Ричарду Бартону који је глумио Тита.

– Како ни после пет година рада на филму нисам имао ни дана радног стажа, одлучим да се вратим у завичај где су ме чекали супруга Љубинка и синови и потражим стални посао. Мада сам тада имао свега 36 година и био пун живота, победио је страх да ћу старост дочекати без пензије. Пошто сам имао свега осам завршених разреда, у „Дунав-филму“ су ми предлагали да о њиховом трошку наставим школовање и након академије одем у професионалце. Није ми се под старе дане ишло у школу, а није ми се свидео ни живот боема, па сам одлучио да се у локалном шумском газдинству запослим као дрвосеча и светла рефлектора заменим звуком моторне тестере – прича Мирчета Вујичић.

Најтежа, а уједно и најдража, била му је, каже, улога паора Ђурице у краткометражном играном филму „Смрт паора Ђурице“ Предрага Голубовића.

– Пред камере сам излазио увек спреман, са наученим текстом, хладнокрвно као да идем на вашар на Сувом бору. Глумци професионалци трудили су се својски да ми помогну. А ја, брате, нисам се глумом бавио да стекнем славу и постанем звезда, већ да прехраним породицу и зарадим коју пару јер сам у селу имао свега три хектара посне планинске земље – каже Мирчета.

Текст и фото: Ж. Дулановић

ЖИТОРАЂА И БЛАЦЕ

Нови чланови

Прошле године организације пензионера топличких општина Житорађа и Блаце постале су бројније за 350 чланова. Организација у Житорађи је успела да упише по 140 нових чланова из редова бивших запослених и пољопривредника, тако да сада има 3.450 присталица, док је у Блацу, уз досадашњих 1.750, организација постала богатија за још 70 пензионера.

Међу новопримљенима је око 150 оних који су прошле године окончали радни стаж, а остали су из редова дугогодишњих пензионера који су 2009. одлучили да се учлане у своју организацију.

Ж. Д.

Пољупцима против хладноће

Један од симбола Врњачке Бање је Мост љубави чија је ограда начичкана катанцима а дно Врњачке реке пуно кључева. Прича каже да су се негде пред Први светски рат у Бањи заволели учитељица Нада и официр српске војске Реља. Када је почео рат, Реља је са војском стигао до Грчке и тамо се заљубио у Гркињу. Нада је чекала, туговала и умрла млада и несрећна. Од тада девојке, потресене њеном судбином, у жељи да сачувају љубав, на катанцима испишу имена својих младића и везују за ограду моста. Овој тужној причи посвећена је и једна од најлепших песама Десанке Максимовић – „Молитва за љубав“.

И зато се, већ традиционално, на Светог Трифуна, на Мосту љубави сваке године одржава такмичење у љубљењу. На овај несваки-

дашњи скуп, упркос хладном времену, долазе парови из целе Србије, а мост, украшен стотинама балона у облику срца, увек је тесан да прими заинтересовану публику.

Ове године, у категорији најстаријих победници су били Рада и Слободан Шибак из Врњачке Бање. Најатрактивнији пар били су Биљана Млађовић и Никола Грубић из Београда, а главна награда за најдужи пољубац припала је Јелици Љиљанић из Београда и Бојану Рондовићу из Пљеваља. Њихов пољубац трајао је један сат, осам минута и 44 секунде.

Бројни спонзори су и овога пута обезбедили вредне награде. Организатор такмичења била је Туристичка организација, а покровитељ СО Врњачка Бања.

Д. Ивановић

БРАЧНИ ПАР ЂУРИЋ ЗНА РЕЦЕПТ ЗА ДУГ И СРЕЋАН БРАК

Брак је лековит за дуг живот

Брак је лековит, посебно кад је проткан дубоким осећањима и љубављу, поручују Војислав и Миља Ђурић из Рановца код Петровца на Млави који ће ускоро прославити 70 година срећног заједничког живота.

– Ко се у срећној породици роди, тај је срећан и у брачној заједници – каже Војислав.

– Никад се нисмо посвађали нити подигли глас једно на друго. Рођен сам у породици Петрикић, али техничком грешком тадашњег матичара који ми је написао презиме Ђурић, по мом ближем рођаку, остаде ми то презиме. И не љутим се. Некако ми и пристаје. Делује мушки и стамено. Од Петрикића, на жалост, због матичареве грешке, сад више нема никог – прича деда Воја.

Изабраница његовог срца била је млада девојка Миља из породице Мучиловић из истог села.

Венчали су се и у цркви и обећали једно другом верност и љубав до краја живота. У благословеном браку изродили су двоје деце, ћерку Раду и сина Љубишу.

Деда Воја био је мобилисан у Другом светском рату, али и после свих страха вратио се жив и здрав дому.

– Да би брак био успешан, прво дете треба да се роди после две године и два месеца – каже Војислав.

Сваки тренутак проведен са децом је непроцењиво благо, уверени су Миља и Војислав, који сматрају да је велика

грешка родитеља што данас децу и васпитање препуштају другима.

Многи су у трци за новцем заборавили шта је породица, каже Воја и тврди да му је смиреност помогла да доноси исправне одлуке у животу, попут оне када је као младић бирао Миљу за жену, што му је, како сам каже, била најбоља одлука. **Љ. Настасијевић**

Плете, хекла и чита

Бака Миља радо чита и новине и књиге. На столу јој је тренутно књига „Вечити календар“.

– Очи ме добро служе и под старе дане још плетем чарапе и хеклам столњаке које поклањам ћерки Ради, зету Душану, унуку Новици са супругом и двоје деце, сину Љубиши и снахи Светлани који имају Сашу и Сању.

МОНОГРАФИЈА ПОСВЕЋЕНА МИРКУ БАБИЋУ

Одржао магију глуме и ван Београда

На великој сцени Књажевског српског театра у Крагујевцу представљена је монографија „Мирко Бабић – увек и свуда“ посвећена прваку крагујевачког позоришта и добитнику статуете „Јоаким Вујић“ за 2009. годину. По речима театролога Драгане Бошковић, која је и аутор монографије, успех Мирка Бабића истовремено је и успех целог позоришта.

– Бити бард овог позоришта значи бити у центру позоришног живота у Србији – рекла је Драгана Бошковић.

У монографији нису само побројани успеси Мирка Бабића, већ и мисли пријатеља који су говорили о њему. А о Мирку Бабићу, прваку крагујевачког позоришта и миљенику публике говорили су Небојша Брадић, Бора Дугић, Радош Бајић, Небојша Дугалић и други.

Радош Бајић, сценариста и редитељ серије „Село гори, а баба се чешља“ у којој Мирко Бабић маестрално тумачи лик Драгојла, подсетио је да већ десет година ниједан пројекат није радио без њега јер је он човек чијој уметности и доброты треба сви да се поклонимо. Говорећи о сарадњи са Мирком Бабићем, редитељ и министар културе Небојша Брадић рекао је да се он, поред Милије Вуковића, већ годинама помиње с поштовањем јер је успео да одржи магију глуме и позоришта и ван Београда.

М. Сантрач

НА ПРОШЛОМ „ВИНСКОМ БАЛУ“ У ВЛАСОТИНЦУ НАГРАЂЕН МИЛУТИН ЦАКИЋ

Најбољи виноградар

Милутин Цакић, пензионер из власотиначког села Дадинца, на прошлогодњем „Винском балу“ проглашен је за најбољег виноградача.

– Виноградарство је моја велика љубав још из младалачких дана. Томе ме је научио отац, а и ја ту љубав покушавам да пренесем на млађе – каже Милутин Цакић.

У власотиначком крају виноградарство је некада било веома развијено, а сада се виноградисти простиру на око 1.200 хектара. У Дадинцу, прелепом селу овога краја, виноградарством се бави го-

тово свако од стотинак домаћинстава, али су примери попут Милутина Цакића, који

узгаја винову лозу на више од једног хектара, ипак ретки и подстицајни за младе.

– Многи кажу да се не исплати производња грозђа и вина, али ја сам израчунао да са супругом за неколико месеци рада зарадим и по пет-шест хиљада евра, много више него да се бавим неким другим послом – каже овај вредни житељ Дадинца.

Цакић не пије вино него га углавном продаје пријатељима. Такође производи одличну ракију и воли да је попује, али више ради обичаја.

– То је као прва љубав, као први пољубац, као жељени људски сан. Па, заљубљен сам у мирис ракије и вина! И то је довољно за целу причу! – каже шеретски Милутин Цакић.

Д. Коцић

РУМА

Изложба „Жене на селу“

Изложба фотографија професора и студената новосадске Академије уметности „Жене на селу“ биће приказана широм Војводине, а најпре су је, од 13. до 20. фебруара, видели грађани Руме.

На сликама су приказане жене које су биле на маргини друштвених дешавања код нас. Фотографије су истовремено и универзална сликовна порука, која сведочи о мање познатим аспектима свакодневног живота сеоских жена и потреби да се приступи изради стратегије за побољшање њиховог положаја. Снимљене су у августу и септембру прошле године у селима Бачки Моноштор, Кисач, Моровић, Вајска, Бођани, Бело Блато, Бачко Петрово Село и Баноштар. Аутори фотографија су Жељко Шкрбић, Предраг Узелац, Рина Вукобратовић, Борис Кочиш и Дубравка Лазић, а изложба, поред документарне, има и уметничку вредност.

Организатори изложбе су Покрајински секретаријат за рад, запошљавање и равноправност полова, Завод за родну равноправност и НВО „Војвођанка – Регионална женска иницијатива“.

Г. Вукашиновић

ВРЊАЧКА БАЊА

Деци више од 100 пакетића

Много пута до сада Хуманитарна организација „Љуби ближњег свога“ из Врњачке Бање, којом већ неколико година координира брачни пар Нада и Драгиша Армуш, помагала је корисницима социјалне и друге помоћи у трстеничкој општини. Досадашња помоћ, према речима Драгојла Минића, директора Центра за социјални рад, огледала се, углавном, у снабдевању одећом, обућом, намирницама, средствима за личну хигијену, памперс пеленама за децу и одрасле, а прошле године инвалиди су добили колица.

Овога пута најбољим ђацима основних школа, као и деци радника предузећа и установа у трстеничкој општини, подељено је више од 100 поклон пакетића.

Д. Ивановић

КРАГУЈЕВАЦ

Пројекат за избегле и расељене

Уз подршку Програма Уједињених нација за Србију, крагујевачка Филијала Националне службе за запошљавање издвојила је 3,2 милиона динара као помоћ у запошљавању избеглих и расељених лица. Половина овог износа намењена је послодавцима као субвенција за отварање нових радних места, а остатак за преквалификацију и доквалификацију незапослених. Највиши износ који послодавци по новом радном месту могу да добију је 160.000 динара.

Како каже Љиљана Петровић, директор Филијале у Крагујевцу, на евиденцији ове службе је око 850 расељених и избеглих лица, а више од 50 одсто су млађи од 35 година.

Овакве пројекте НСЗ реализује још у Краљеву и Врању.

п. п.

АПАТИН

Плес у десетој деценији

Станари апатинског Дома за старе и пензионере не пропуштају прилике да се друже и забаве. Тако је било и за Дан заљубљених, када је приређено плесно вече. Међу плесачима је било и оних који „газе“ десету деценију. Баке су добиле најлепше поклоне – по једну лепу црвену ружу.

и. м.

БЕОГРАД

Два бића, једна душа

У Дневном центру и клубу за старије „Палилула“ 14. дан фебруара био је посвећен „краљици неба и земље“ – како је неко домишљато назвао љубав. Љубав је истрајавати у добру и злу, рекли су клупски брачни рекордери који су „прегазили“ златну свадбу – Душан и Мирјана Миљковић (51 година), Милка и Исмаил Велијевић (59 година) и брилијантни пар који јуриша на гвоздену свадбу – Мара и Милорад Тодоровић (61 година). За ову прилику Мара је направила чак две торте које су присутни у славу љубави са задовољством жртвовали.

Специјални гости свечаности били су Милан Ивановић (86) и Златија Илић (85) које је играчка у клубу нераздвојиво повезала. На питање када, Милан је „ко из топа“ одговорио – 7. априла 1995, од тада смо ми два бића – једна душа. Поклоне од срца, у име Клуба, уручила је паровима Стана Марковић, аутор, а све клупске комисије и секције су се потрудиле својим доприносом – здравицом, стиховима, песмом, игром, изложбом ручних радова, порукама љубави – да овај дан остане за незаборав.

Вера Витезовић

КРАГУЈЕВАЦ

Проглашени најбољи ствараоци

Савез слепих Србије у Крагујевцу је организовао седамнаесту смотру стваралаштва, на којој је учествовало око педесет чланова из двадесетак организација. У холу позоришта отворена је изложба ручних радова, а учесници су показали веште и спретне руке плетући пред жиријем своје експонате.

У категорији слепих прва награда је припала Драгану Поповићу из Ужица, следе Драгољуб Стефановић из Параћина и Драга Ђорђевић из Крушевца.

Најбоља међу слабовидима била је Сунчици Ђорђић из Ваљева, потом следе Александра Поповић из Београда и Душанка Марјановић из Ужица. Специјалне награде припале су Ненаду Нимчевићу из Суботице и Биљани Бошњакковић из Крагујевца. У позоришној сали одржано је поетско-музичко вече уз учешће слепих и слабовидих особа, као и уметника који виде.

А. Банић

ВЕЛИКА ПЛАНА

Набавка огрева и зимнице

Звонимир Калиновић

Миодраг Сврзић

Удружење пензионера општине Велика Плана испоручило је својим члановима у прошлој години угаљ и дрва на десет месечних рата. Председник Комисије за економске односе у овом удружењу Миодраг Сврзић каже да је пензионерима из овог поморавског града испоручено и четири и по тоне кромпира, црног лука, пасуља, док се стално набављају пакети са сухомеснатим производима и лиснатим тестом, које отплаћују на три месечне рате.

– Већ смо почели уговарање набавке угља и дрва за ову годину, а једна од активности је и прављење спискова за бесплатан превоз наших пензионера у општини Велика Плана. Та повољност ће важити за оне чланова који имају пензију нижу од 15.000 динара – каже Звонимир Калиновић, секретар Удружења.

Сл. Костантиновић

РУСКО СЕЛО

Свињокољ на старински начин

У Руском Селу код Кикинде у организацији тамошње Месне заједнице, уз помоћ Секретаријата за пољопривреду Војводине и Скупштине општине, одржан је и ове зиме свињокољ. Као и лане, учествовала је и екипа Месне организације пензионера. Овог пута екипу су чинили: Антал Дукаи, Спасе Томаш, Силвија Семереди, Антал Виола и Иштван Мартоноши.

Месари аматери били су распоређени у 15 екипа, међу којима су биле по једна из Мађарске и Румуније. Све су на старински начин припремиле свињско месо и прерадиле га у специјалитете. Од укупно једне и по тоне меса, знатна количина је поклоњена народној кухињи у Кикинди која дневно припрема око 900 obroka.

С. З.

ТРСТЕНИК

Народна кухиња за 150 корисника

После деветомесечног прекида, у Трстенику је поново почела да ради народна кухиња и радиће у наредна три месеца. Порцију топлог оброка и пола векне хлеба свакодневно узима 150 социјално најугроженијих лица. Кухиња функционише захваљујући донацијама, али и финансијској помоћи општине која је обезбедила средства за набавку намирница за припрему оброка, рекао нам је Верољуб Миловановић, секретар трстеничког Црвеног крста.

И у 2010. ова организација има обиман план активности. Почетком јануара одржана је редовна акција добровољног давања крви и прикупљено је 12 одсто више ове драгоцене течности него у истом периоду лане. До краја године планирано је још седам акција, а очекује се да крв да и више од 1.300 хуманиста, колико их је било прошле године. Међу добровољним даваоцима и даље су најбројнији радници „Прве петолетке“.

Д. Ивановић

ШАБАЦ

Спорт и рекреација инвалида

При Општинској организацији инвалида рада Шабац недавно је основана још једна секција – за спорт и рекреацију. О њеном начину рада и садржајима брине Ђорђе Станковић, професор физичког васпитања, а договорено је да Основна школа „Вук Караџић“ једанпут недељно, на по један сат, инвалидима уступа спортску салу.

На овај начин су шабачки инвалида рада добили место где могу да се припремају за такмичења на разним нивоима у спортовима који су им примерени – пикаду, плочицама, стоном тенису, стрељаштву...

По речима Мирославе Савковић, председнице ове организације, у тој новој секцији, пошто има доста заинтересованих, учиће се и окретне игре. Такође, у сали Месне заједнице „Вук Караџић“, два пута месечно, организоваће се дружења и увежбавања градских игара, па ће тако у Шапцу бити створено још једно место за забаву и разоноду.

Б. Р.

ТРСТЕНИК

Нови власник обећао боље услове

Велики проблем Основне организације пензионера у Трстенику представљало је одржавање клуба у коме су се ветерани дружили играјући шах, карте, доmine и уз понеко пићенце трошили слободно време. Руководство ове организације нашло је решење за овај проблем: дало је клуб у закуп новом власнику Миловану Младеновићу који је обећао боље услове и реконструкцију простора. Планирани су кухиња и бифе по приступачним ценама.

Посетиоци и корисници услуга воле да се друже у клубу, многима од њих је ово друга кућа, а такви клубови у насељеним местима трстеничке општине су у незавидном положају. Пензионери се двоуме око даљег плаћања чланарине, па би и ту нешто требало предузети.

Д. И.

СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА

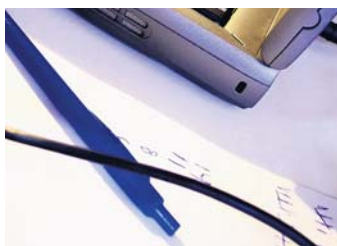
Усвојен нови статут

На годишњој скупштини Општинске организације пензионера Смедеревске Паланке крајем прошле године усвојен је Статут, усклађен са новим законом о удружењима. Организација се сада зове Удружење пензионера општине Смедеревска Паланка, а одлучено је да дан ове пензионерске организације буде десети октобар.

Како нас је информисао председник паланачких пензионера Слободан Б. Пантић, на скупштини су уручене и захвалнице Слободанки Павковић, за досадашњи хуманитарни рад и несебичну помоћ коју пружа угроженим пензионерима, и Жарку Букумирићу, за спортске активности, посебно за резултате у шаху.

Сл. К.

У Брусу транспарентно

(Одговор на писмо „Ароганција уместо лепе речи“ објављено у „Гласу осигураника“ од 31. јануара 2010. године)

Општинска организација пензионера Брус егзистира, кад успешније, кад мање успешно, тридесетак година. Садашње руководство је на челу Организације од 2007. године и од тада се у малом а лепом Брусу и општини Брус приметно осећа успешан, организован и давно очекиван утицај ове организације на живот пензионера.

Наша организација има више од 3.000 чланова, што је три четвртине укупног броја пензионера. У овом периоду учлањено је више од 1.500 чланова, а у прошлој години су колективно осигурана 562 члана.

Успешност Организације огледа се и у многобројним активностима: новчане позајмице пензионерима (896); набавка прехранбених пакета; обележавање месеца старих уз јубиларне награде за 80 година живота (226) и за 50 година брака (164); долазак очног лекара у

месне организације где је бесплатно прегледано више од 500 пензионера; обилазак старих и болесних... Организовано је 36 екскурзија и излета, тако да је путовало 1.500 чланова, а више пута у току године приређујемо и дружења.

Општинска организација пензионера била је уз породице својих чланова и у најтежим тренуцима, новчаном помоћу. Нажалост, за 271 члана исплаћено је пола пензије.

Поред реченог, ОО пензионера Брус је за своје чланове уредила и бесплатно им уступила простор – клуб у коме могу да се забаве, почасте и проведу слободно време.

Сарађујемо и са Окружним одбором и Савезом пензионера Србије који координирају и прате наш рад. Дакле, наш рад је транспарентан и, на задовољство чланова, веома успешан.

Надежда Блажић,
председник Општинске организације пензионера Брус

ПИШИТЕ НАМ

Драги читаоци,

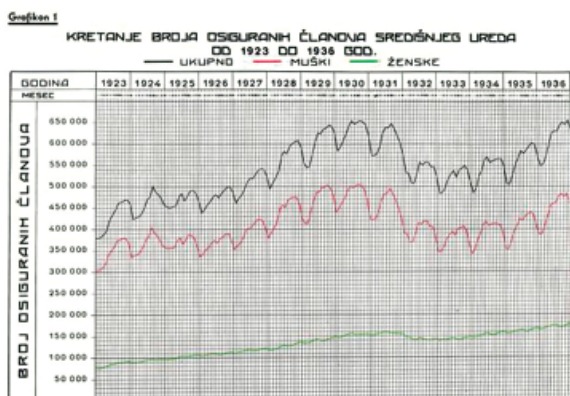
Ово је простор намењен Вашим писмима. Пишите нам шта Вам се у нашем и Вашем листу допада, а шта би могло да буде боље, шта бисте волели да прочитате или да саопштите другим читаоцима.

Адреса је Булевар уметности 10, 11070 Београд, или електронском поштом, на glasosiguranika@pio.rs

Некад и сад

Највише домаћица

Према занимању осигураних чланова Средишњег уреда за осигурање радника било је, на основу последњих података из 1935. године, од свих чланова: 7,9 одсто чиновника

радника (34,3 процента мушких и 14,7 одсто женских) и 50,3 одсто неквалификованих радника (42,6 мушких и 70,5 одсто женских).

Од женских осигураних чланова уопслено је 35 одсто у кућанству, 17 одсто у текстилној индустрији, 8,6 процената у индустрији одеће и чишћења, 6,8 одсто у трговини, 5,8 одсто у угоститељству, а 3,2 одсто у индустрији духана. Жене творе преко половине уопсленог радништва у кућанству са 95 процената, у текстилној индустрији са 55 одсто и у индустрији духана са 52 процента. Преко једне трећине жена има у индустрији одеће и чишћења, а у угоститељству 43 одсто, у индустрији папира са 41 одсто и у позориштима и слободним професијама са 33 процента. Мање од пет одсто жена је запослених код грађења, у шумско-пиланској индустрији, у саобраћају и у рударству.

(Осигурање радника у Краљевини Југославији, Загреб, 1937, стр. 8, 10 и 11)

Прописана равноправност

Жене чине 51,4 одсто популације у Републици Србији. Број рођених дечака је већи од броја рођених девојчица, 51,5 према 48,5 одсто, али је стопа морталитета већа код мушкараца – 14,5 процената у односу на

13,1 код жена. Просечна старост становништва у нашој земљи је 41,5 година за жене и 39 година за мушкарце.

Законом о раду, који је донет 2005. године, прописана је равноправност полова у погледу услова запошљавања, избора позива, услова рада и слично. Према овом закону, поред осталог, статистички подаци који се прикупљају, обрађују и евидентирају на нивоу Републике Србије, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе, као и у установама и организацијама које обављају јавна овлашћења, јавним предузећима и привредним друштвима, морају бити исказани по полу.

Према последњим подацима РФ ПИО, од укупног броја осигураника, 56 одсто чине мушкарци и 44 одсто жене, а исти однос је и када је реч о корисницима пензија. Такође, из категорије запослених и осигураника и корисника проценти се подударају са процентима код укупног броја осигураних радника и пензионера. Стање је нешто другачије код осигураника самосталних делатности – 66 одсто чине мушкарци, а жена је 34 одсто. Право на осигурање у категорији земљорадника остварује мање мушкараца него жена, односно првих је 42, а других 57 одсто. Од укупног броја корисника пензија из категорије самосталних делатности, њих 75 одсто чине мушкарци а 25 одсто жене. Међу земљорадничким пензионерима чак 62 одсто су жене, а мушкараца је 38 одсто.

Ј. О.

Сабирање стажа супружника

? Мирослав и Јелица Ракић, Ражањ: Имамо по 70 година, допринос за ПИО за земљораднике плаћали смо око девет година, па пошто смо веома сиромашни даље нисмо могли да уплаћујемо. Да ли може један супружник да уступи другоме свој радни стаж да би макар једно било пензионисано? Која права бисмо могли да користимо за остваривање пензије?

Одговор: Законом о пензијском и инвалидском осигурању није предвиђена могућност да се сабира стаж супружника, а ради остваривања права на старосну пензију једног од брачних другова. Сваки осигураник се осигурава за себе и само на основу сопствених података о стажу, заради или основицама осигурања, као и на основу својих година живота може да оствари право на пензију.

Ово се односи на старосну и инвалидску пензију, с тим

што сте ви обоје прешли године за остваривање права на инвалидску пензију. У случају смрти једног од супружника, други супружник би имао право на остваривање права на породичну пензију, јер је у том случају довољно и пет година стажа осигурања на страни покојног супружника. Друга могућност је искључиво уплата доприноса бар до 15 година стажа осигурања за једног од брачних другова или за оба, а ради остваривања права на старосну пензију.

У пензијски основ – зараде до прекида рада

? Мирославка Трајковић, Нови Пазар: Добила сам решење за пензију 31. 12. 2009. године по Акцијском плану јер сам радила у Општинском суду у Новом Пазару. Седамнаестог октобра 2009. напунила сам 60 година живота, а радног стажа имам 34 године и 5,5 месеци. Интересује ме да ли доприноси од зараде за децембар 2009. године, исплаћене у јануару 2010, улазе у пензијски основ. У јануару 2010. г. сам радила и по уговору о привременим и повременим пословима и плаћен ми је допринос око 9.560,00 динара, за шта је предат МУН образац. Да ли ће овај допринос ући у коначно решење за пензију?

Одговор: Зарада за децембар 2009. године која је исплаћена у јануару 2010. сигурно ће бити унета у пензијски основ при изради коначног решења за пензију. То се не односи и на уговорену накнаду – накнада исплаћена у јануару 2010. године неће бити обрачуната у основ за пензију. У основ се обрачунавају само накнаде исплаћене до 31. 12. 2009, јер пензију остварујете 1. 1. 2010. године.

Стаж преко 40 година

? Радивоје Зорић, Степановићево: Са навршених 40 година радног стажа поднео сам захтев за пензију. У друштвеном предузећу сам радио 21 годину и 10 месеци, а последњих 18 година, један месец и 23 дана бавио сам се самосталном делатношћу. Обавештен сам да је дошло до преклапања седам дана стажа, и то за време служења војног рока. Грешка није била моја. Саветовано ми је да тих седам дана уплатим у пензијски фонд пољопривредника. Нисам ни слутио да могу добити коначно решење из тог фонда. Наставио сам да радим и уплаћујем допринос. До сада имам две године. Интересује ме одакле ћу добити ново решење и да ли је тачно, како чујем, да овај стаж после 40 година узалуд уплаћујем.

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

Весна Вићентијевић

Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање

Одговор: У време када су постојала три цивилна фонда ПИО о праву на пензију одлучивао је фонд код кога је било последње осигурање или онај у коме је навршен претезан део стажа. Ви сте добили решење од Фонда пољопривредника јер је код тог фонда навршен последњи стаж. Суштински то нема значаја јер је и тај фонд морао да обрачуна и призна право на пензију према стажу и заради оствареним у другим фондовима, а седам дана навршених у Фонду пољопривредника није имало битан утицај на Вашу пензију. Од 1. 1. 2008. године ова три фонда су спојена у један – Фонд ПИО, те када се буде одлучивало о праву по стажу навршеном после пензиони-

сања, решење ће донети тај јединствени фонд.

Иначе, стаж преко 40 година се обрачунава тако што се свака година, месец и дан рачунају упола мање од година, месеци и дана навршених до 40 година стажа осигурања. Стаж за обрачун пензије може износити највише 45 година с тим да се тих 45 година обрачунава као 42,5 године стажа осигурања. Како висина пензије не зависи само од стажа, већ и од висине зараде, односно основице осигурања, није увек обавезно да пензија прерачуната по стажу навршеном после пензионисања буде повољнија од ове коју сте већ стекли. Међутим, то не треба да Вас брине јер ћете свакако добити пензију која је за Вас повољнија.

Право на отпремнину

? Драган Јовтић, Стопања: Радио сам у фабрици „Прва петолетка“ од 1972. до 2007. године. Због болести сам отишао у инвалидску пензију. Иако сам био на списку за отпремнину пре пензионисања, нисам је добио с образложењем да „онај ко иде у пензију не може да добије отпремнину на основу договора између директора и ПИО“, без икаквог писаног документа. Како је могуће да неке моје колегинице оду у пензију и добију отпремнину, а неке и отпремнину и накнаду са бироа рада. Каква су моја права?

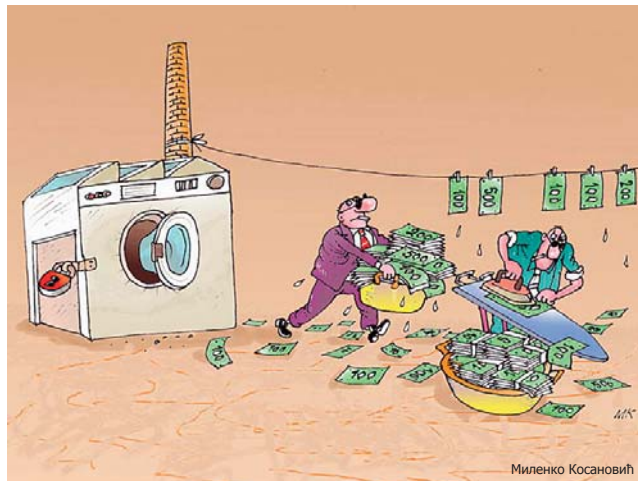
Одговор: Ако сте право на инвалидску пензију остварили из радног односа, нема дилеме да Вам припада и право на отпремнину због одласка у инвалидску пензију. Међутим, ако сте у моменту признавања права на инвалидску пензију били већ на бироу, онда Вам не припада право на отпремнину због одласка у инвалидску пензију. То значи да када се остварује право на било коју пензију из радног односа послодавац је дужан

да исплати отпремнину због одласка у пензију. Објашњења које сте навели у писму за неостваривање права на отпремнину свакако не могу да стоје, пресудна је само чињеница због чега Вам је престао радни однос. Ако је радни однос престао због остваривања права на пензију, припада Вам и отпремнина због одласка у пензију. Ако је пак радни однос престао због неког другог разлога, не припада Вам ова отпремнина.

СКАНДИНАВКА

АУТОР: ЛОВЧИЋ	ЗАТВОР, ТАМНИЦА	СТАНОВНИЦИ ДРЖАВЕ У ЕВРОПИ	ПЕХ, НЕЗГОДА	ГРАД У РУМУНИИ	СУПАР- НИШТВО	ПРЕДЛОГ: ПОЗАДИ	ВРЕЋА
УНИВЕР- ЗИТЕТ У ЕНГЛЕСКОЈ							
РАШЧЛАЊИ- ВАЊЕ							
зглоб							
ДРВОРЕД						СТАРО ГЕРМАНСКО ПЛЕМЕ	СЛАБАШАН
РАНИЈА ФРАНЦ. СКИЈАЗИЦИ, КАРОЛ				ИНДУС- ТРИЈСКА БИЈКА ОГРОМНИ			
СТАРОСЛО- ВЕНСКО СЛОВО			ГЛИГОРИЈЕ ОДМИЛА МУЧИЛИШТЕ				
УЧЕНИК ПЛАТОНОВ							
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ЦИПЕЛАР	МУСЛИМАН. ЗВАЊЕ					
НАСТАНАК							
СЕМ, ИЗУЗЕВ					СИМБОЛ АЗОТА ПРЕВЛАКА НА МАЛАКИ		ПЕСМА АЛЕКСЕ ШАНТИЋА
УЧЕСНИК ЗЕНООВЕ СТОИЧКЕ ШКОЛЕ						ОЗНАКА ШПАНИЈЕ ДРЖАВА У ЕВРОПИ	
ШКОТСКА ПЛЕМИЊКА ТИТУЛА				ГРАД У ИТАЛИЈИ ВОЗНИЧКИ ИЗВЕШТАЈ			
БРИСАТИ ОТИРАЧЕМ							
ЛАДИСЛАВ ОДМИЛА					АКАДЕМИЈА НАУКА ИМЕ КУСТУРИЦЕ		
ХОРСКО ПЕВАЊЕ БЕЗ ПРАТЊЕ							
ОЗНАКА РЕОМИРА		АУТОМОБ. ОЗНАКА КОТОРА	ГРАД У ЈАПАНУ СИМБОЛ ИНДИЗУМА				ИНИЦИЈАЛИ ПЕСНИКА ШАНТИЋА
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	СТАНАРИНА СИМБОЛ КАЛИЗУМА						
ПРОТИВНИК СВЕГА И СВАЧЕГА							

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА: сплавар, претори, регија, Емина, с, Мира, сл, Ија, Спа, Шаталов, т, инати, ео, Авиз, колица, Суринам, имитат, Лини, ик, отока, м, викати, Исо, она, те, глог.

Молим за реч

Некада нам је у замрзивачима стајала телетина и пилетина, а данас пензија.

Раније смо сваког дана доручковали, ручали и вечера-ли, али више не робујемо тој традицији.

У априлу идуће године биће одмрзнуте пензије. Тада ће пензионери поднети своју кандидатуру за улазак у самопслугу.

Србија нема море, али после поскупљења струје и наф-тиних деривата могу се очекивати таласи – поскупљења.

ЕПС тражи од грађана да смање потрошњу. За-узврат, они ће повећати плате.

Дејан Патаковић

Рђав карактер

Од свих трансакција народу је остало највише – транс, а најмање – акција.

Не могу радници тек тако да постану вишак. Прво фир-ма мора да оде у мањак.

Пред свима су исте могућности, али и различите немогућности.

То је политичар гвозденог кова! Препознали смо га по рђавом карактеру.

Слободан Дучић

Доскоци

Сањао сам лепшу Србију. Све што је лепо, кратко траје.

Није ни ђаволу лако. Велика је понуда душа.

Код нас је брига о породици на првом месту. На другом је бела куга.

Тешко је писати српску драму. Има много заплета.

Новинари у Србији су слободни. Слободно могу да ме-њају професију.

Раде Ђерговић

Да ли сте знали ...

... да је највећа библиотека на свету Конгресна библиотека у Вашингтону, основана 1800. године? Она се простире на 26 хектара, а дужина полица са књигама износи 856 километара.

... да су Филипини једина држава на свету која има различит распоред боја на застави у рату и миру?

... да је скулптура „Човек који хода“ (налази се на новчаници од 100 швајцарских франака) Алберта Ђакометија продата у Лондону за 65 милиона фунти, што је највиша цена икад плаћена за неко уметничко дело продато на аукцији?

... да је најдужи говор у Уједињеним нацијама одржао, 26. јуна 1960, кубански председник Фидел Кастро? Говор је трајао четири сата и 29 минута.

... да се главни град Еквадора, Кито, сматра за град са најпријатнијом климом на свету? Температура ретко пада испод 8°C и расте изнад 22°C.

... да је Чарли Чаплин освојио треће место на једном од такмичења за свог двојника?

... да највише муња и громава на земљи удара у острво Јава? На овом острву грми и сева просечно 200 дана у години.

... да је најдужи аутопут на свету Панамерички аутопут, који води од крајњег северозапада Аљаске до Сантјага, главног града Чилеа? Дугачак је више од 24.000 километара.

... да се на нашој планети дневно пронађе око пет килограма дијаманата?

... да је најстарија химна на свету јапанска химна Кимигајо, чије речи потичу из деветог века и до данас су остале непромењене?

... да Ватикан има површину 0,44 квадратна километра, а у њему живи око 1.000 становника?

Рекли су...

Душко Радовић

Пре него што кренете да тражите срећу, проверите – можда сте већ срећни. Срећа је мала, обична и неупадљива и многи не умеју да је виде.

У животу је довољно бити паметан само два пута: кад бирате занимање и брачног друга. Ко оба пута промаши, мора бити паметан целог живота.

Има велике сиротиње међу нашом децом, којој, сем пара, родитељи ништа нису могли дати.

Атеисти не морају бити пошteni. Нема бога који би за њих био надлежан.

Улагите у стомак! То улагање даје брзе и видљиве резултате. Улагање у главу је дугорочно и неизвесно.

О свакоме се може говорити лоше, само је потребан повод.

Када размишљате о жени свог живота, дозволите и мајци да конкурише за то високо звање.

Маме, рађајте деци сестре, јер сестре постају тетке, а тетке су најлепши, незамењиви дар сваком детињству.

